



# Ёханнаның хош хабары

## Гириш

Бу китап Исаның шәғирди Ёханна тарапындан язылды. Ёханна Иса душмазындан озал йөнекей бир балыкчыды. Йөне Иса билен душшык онуң дурмушыны дүйп-гөтер өзгертди. Ёханна өз агасы Якуп билен Иса эерип, Онуң ре-суллары болдулар. Олар Исаның ин-якын шәғиртлериди, әхли ере Онуң билен биле гидердилер. Китапда «Исаның сөйгүли шәғирди» дийип язылан ерлери хем хут Ёханна барададыр (Ёха 19:26, 20:2, 21:7,20).

Ёханна бу китабы адамларың Иса Месиҳиң кимдигине дүшүнип, Оңа иман этмеклери үчин язар. Ол китабың башында окыжылары Иса Месиҳ билен танышдырып, Оны ынсан кешбинде доглуп, арамызда яшан Худайың эбеди Сөзи хөкмүнде суратландырыр. Ёханна Иса Ме-

сиҳиң бизиң гөкдәки Атамыз Худай билен эбеди гатнашыгыны мәлим этмек үчин, Оны Худайың Оглы дийип атландырыр. Китапда Иса Месиҳ «яшайыш чөреги», «дүнийә-ниң нуры», «говы Чопан», «хакыкы үзүм агажы» дийип атландырыл-яр. Ёханна Онуң гөркезен мугжы-заларыны гудратлы алапатлар ди-йип атландырыр. Бу мугжызала-рың шаяды болан адамлар Исаның догрудан-да Худайың Оглудыгыны тассыклардылар. Ёханнаның Хош Хабары илки-илкилер Азиядакы (хәзирки Түркие) месиҳи йыгнак-ларда окалярды. Ёханна бу йыгнак-лары алып бармага көмек эдйәрди. Ёханнаның 1-нжи, 2-нжи ве 3-нжи хатлары, Ёханна гелен ылхам атлы Тәзе Әхтиң китаплары хем Ёханна тарапындан языландыр.

## Мазмуны

Иса Месиҳ – Худайың эбеди Сөзи.....	1:1-18
Яхя пыгамберин шаятлыгы.....	1:19-34
Исаның илкинжи шәғиртлери .....	1:35-51
Исаның гөркезен гудратлары.....	2:1–12:50
Исаның ердәки соңкы гүңлери: жебирлери ве өлүми .....	13:1–19:42
Исаның дирелмеги .....	20:1-10
Исаның шәғиртлерине гөрүнмеги .....	20:11–21:25

**1-нжи бап**

**Сөз**

<sup>1</sup>Овал-башда Сөз барды, Сөз Худай биленди, Сөз Худайың Өзүди. <sup>2</sup>Овал-башда Ол Худай биленди. <sup>3</sup>Тутуш барлык Сөз аркалы ярадылды, ярадылан затларың хич бири Онсуз ярадылмады. <sup>4</sup>Сөз яшайыш чешмесидир, бу яшайыш ынсанларың Нуры болды. <sup>5</sup>Нур түмлүкде парляандыр, түмлүк болса Оны еңип билмеди.

<sup>6</sup>Худай тарапындан Яхя атлы бир адам иберилди. <sup>7</sup>Яхя Нур барада шаятлык этмәге ве өз шаятлыгы аркалы хеммелери ынадырмага гелди. <sup>8</sup>Яхяның өзи Нур дәлди, ол дине Нур барада шаятлык этмәге гелди. <sup>9</sup>Хер бир ынсаны нурландырян хақыкы Нур дүңйә гелди. <sup>10</sup>Ол дүңйәдеди, дүңйә Ол аркалы ярадылыпды, эмма дүңйә Оны танамады. <sup>11</sup>Ол Өзүниңкилере гелди, эмма олар Оны кабул этмеди. <sup>12</sup>Ол Өзүни кабул эдип, адына иман эденлериң хеммесине Худайың перзентлери болмак хукугыны берди. <sup>13</sup>Олар не тен, не ынсан ислегинден, не-де эр хөвөсинден доглупдылар. Олар Худай тарапындан доглан перзентлердир.

<sup>14</sup>Сөз ынсан болуп, арамызда яшады. Ол мерхеметден ве хақыкатдан долуды. Биз Онун шөхратыны, ягны

Атадан гелен Еке-тәгин шөхратыны гөрдүк. <sup>15</sup>Яхя Иса барада шаятлык эдип, батлы сес билен: «Ине, Менден соңра гелжек Менден үстүндир, себәби Ол менден хем овал барды диеним Шудур» дийип гыгырды. <sup>16</sup>Бизиң хем-мәмиз Онун чәксиз мерхемети аркалы ялканыш үстүне ялканыш алдык. <sup>17</sup>Чүнки Мукаддес Канун Муса аркалы берилди, мерхемет ве хақыкат болса Иса Месих <sup>a</sup> аркалы пейда болды. <sup>18</sup>Худайы хич ким асла гөрән дәлдир. Бизе Оны Атасының гуҗагындакы, Өзи-де Худай болан еке-тәк Оглы <sup>b</sup> танатды.

**Яхя чүмдүриҗиниң шаятлыгы**

(*Матта 3:1-12; Марк 1:1-8; Лука 3:1-18*)

<sup>19</sup>Ине, яхудыларың баштутанлары Иерусалимден руханылары ве левилери Яхяның янына ибердилер. Олар Яхядан: «Сен ким?» дийип сорадылар. Яхя сөзүни инкәр этмеди, <sup>20</sup>ол шаятлык эдип: «Мен Месих дәл» дийип, чүрт-кесик ыкпар этди. <sup>21</sup>Олар ондан: «Онда сен ким? Белки, Ыляссың?» дийип сорадылар. Яхя: «Ёк» дийип жогап берди. Олар ене-де: «Онда шол гарашылян пыгамбермиң?» дийип сорадылар. Ол: «Ёк, ол дәл» дийип жогап берди. <sup>22</sup>Ахыры олар: «Онда сен ким? Биз өзүмизи ёлланлара нәме жогап берели? Сен өзүң хақда нәме айдып билжек?» дийип сорадылар. <sup>23</sup>Яхя Ишя

<sup>a</sup> **1:17 Месих** – еврейлер бу сөзи Худай тарапындан вада берлен Патыша бабатында уланярдылар, хениз хем уланярлар. Сөзлүге серет.

<sup>b</sup> **1:18 Огул** – Көне Әхтде патышалар «Худайың оглы» дийип атландырыларды. Тәзе Әхтде болса бу ат Худай тарапындан сайланып-сечилен диймеги аңладяр. Сөзлүкде «Худайың Оглы» сөзүне серет.

<sup>c</sup> **1:18 Атасының гуҗагындакы, Өзи-де Худай болан еке-тәк Оглы** – кәбир голязмаларда *Атасының гуҗагындакы еке-тәк Оглы*.

пыгамбеиң сөзлери билен жогап берип: «Ине, „Раббин ёлуны дүзлән“ дийип, чөлде гыгырян сес мендириң» дийди. <sup>24-25</sup>Онсоң онуң янына иберилген кәбир фарисейлер: «Сен Месихем, Ылясам, гарашылян пыгамберем дәл болсан, онда нәме үчин адамлары сува чүмдүрйәрсин?» дийип сорадылар. <sup>26</sup>Яхя олар: «Хава, мен адамлары сува чүмдүрйәрин, эмма араңызда Бири бар, сиз Оны танамаярсыңыз. <sup>27</sup>Ол менден сонра гелжекдир. Мен Онуң чарыгының багыны чөзмәге-де мынасып дәлдириң» дийип жогап берди. <sup>28</sup>Бу викаларың хеммеси Иордан дерясының гүндогарындакы Бейтанияда, Яхяның сува чүмдүрйән еринде болуп гечди.

<sup>29</sup>Эртеси гүни Яхя өз янына гелйән Исаны гөрүп, шейле дийди: «Ине, дүйәни гүнәден саплайн Худайың Гузусы! <sup>30</sup>Сизе: „Менден сонра Бири гелер, Ол менден үстүндир, себәби Ол менден хем овал барды“ дийип айдан Кишим Шудур. <sup>31</sup>Башда мен хем Онуң кимдигини танамаярдым. Эмма мен Оны ысрайыл халкына танатмак үчин, адамлары сува чүмдүрмәге гелдим».

<sup>32</sup>Яхя ене шаятлык эдип, шейле дийди: «Мен Мукаддес Рухуң гөкден кепдери кимин инип, Онуң үстүне иненини гөрдүм. <sup>33</sup>Шол вагт мен Онуң кимдигини танамаярдым, эмма халкы сува чүмдүрмек үчин мени Иберен: „Мукаддес Рухуң кимиң үстүне иненини гөрсен, адамлары Мукаддес Руха чүмдүржек Шолдур“ дийди. <sup>34</sup>Мен муны гөрдүм ве Онуң Худайың Оглудыгына шаятлык эдйәрин».

### *Исаның илкиңжи шәгиртлери*

<sup>35</sup>Эртеси гүн Яхя янында ики саны шәгирди билен ене шол ердеди. <sup>36</sup>Ол гечип барян Исаны гөрүп: «Ине, Худайың Гузусы!» дийди. <sup>37</sup>Яхяның сөзлерини эшидип, бу ики шәгирт Исаның ызына дүшүп гитди. <sup>38</sup>Иса гаңрылып, ызына дүшүп гелйәнлери гөрдиде, олардан: «Сизе нәме герек?» дийип сорады. Олар: «Рабби, Сен ниреде яшарсың?» дийип сорадылар. (Рабби мугаллым диймекдир). <sup>39</sup>Иса олар: «Мениң ызыма дүшүң, гөрерсиңиз» дийди. Шейдип, олар Иса билен гидип, Онуң ниреде яшаяндыгыны гөрдүлер, шол вагт өйлән сагат дөрт төверегиди. Олар шол гүн Онуң янында галдылар. <sup>40</sup>Яхядан Иса хакда эшидип, Онуң ызына дүшүп гиденлериң бири Симун Петрусың доганы Андрысды. <sup>41</sup>Андрыс илки билен доганы Симуны тапып, оңа: «Биз Месихи тапдык» дийди. (Месих Худайың сайлап-сечени диймекдир). <sup>42</sup>Ол доганыны Исаның янына гетирди. Иса Симуна середип: «Сен Ёханнаның оглы Симунсың, йөне сен Кепас<sup>a</sup> дийлип атландырыларсың» дийди. (Кепас Петрус дийлип тержиме эдилйәр). <sup>43</sup>Эртеси гүн Иса Желилә гитмеги йүрегине дүвди. Ол Филиппи тапып: «Мениң ызыма дүш!» дийди. <sup>44</sup>Андрыс билен Петрус ялы, Филипп хем Бетсайда шәхеринденди. <sup>45</sup>Филипп Натанаели тапып, оңа: «Биз Мусаның Төврадында ве бейлеки пыгамберлериң язгыларында язылан Адамы тапдык. Ол насыралы Юсубың оглы Иса экен!» дийди. <sup>46</sup>Натанаел

<sup>a</sup> 1:42 *Кепас* – бу арамей сөзи болуп, грек дилинде *Петрус* гөрнүшде уланылар, буларың икиси хем *гая* диймеги аңладяр.

оңа: «Насыралы?! Ол ерден, хей, бир оңлы зат чыкармыка?!» дийди. Филип хем оңа: «Йөр, гөрерсиң!» дийди. <sup>47</sup>Иса Өзүне тарап гелиён Натанаели гөрүп, ол хакда: «Ине, калбы хиле-сиз, хакыкы Ысрайыл оглы» дийди. <sup>48</sup>Натанаел Ондан: «Сен мени ниреден танаярсың?» дийип сорады. Иса оңа: «Филип сени хениз чагырманка, Мен сени инжир агажының ашагында гөрдүм» дийип жогап берди. <sup>49</sup>Натанаел Оңа: «Мугаллым, Сен Худайың Оглуусың! Сен Ысрайылың Патышасысың!» дийди. <sup>50</sup>Иса оңа: «Сени инжир агажының ашагында гөрдүм диеним үчин иман эдйәрсинми? Сен мундан-да бейик ишлери гөрерсиң» дийди. <sup>51</sup>Иса сөзүни довам эдип: «Сизе догрусыны айдярын, инди сиз гөк-лериң ачылып, Худайың перишделериниң Ынсан Оглуның хузуруна инип-чыкышыны гөрерсиңиз» дийди.

## 2-нжи бап

### *Иса сувы шераба өвүрйәр*

<sup>1</sup>Шондан ики гүн геченсон, Желилэниң Кана шәхеринде той болды. Исаның әжеси-де шол ердеди. <sup>2</sup>Иса билен шәгиртлери хем тоя чагырылыпды. <sup>3</sup>Шерап гутарыберенде, әжеси Иса йүзленип: «Оларың шерабы гутарыпдыр» дийди. <sup>4</sup>Иса оңа: «Әй, хатын, мунуң Маңа нәме дахылы бар? Мениң вагтым энтек геленок» дийип жогап берди. <sup>5</sup>Әжеси хызматкәрлере: «Ол сизе нәме дийсе, шоны хем эдиң» дийди. <sup>6</sup>Шол ерде яхудыларың ювнуп-пәкизленме дессуры үчин улы гөврүмли<sup>а</sup> алты саны хум

барды. <sup>7</sup>Иса хызматкәрлере: «Хумлары сувдан долдурың» дийди. Олар хумлары энегине ченли долдурдылар. <sup>8</sup>Онсон хызматкәрлере: «Инди шулардан гуяп, тоюң беемчисине әкидин» дийди. Олар әкитдилер. <sup>9</sup>Тоюң беемчисе шераба өврүлен сувуң ниреден геленини билмейәрди, муны дине сувы гуян хызматкәрлер билйәрди. Ол бу шерапдан дадып гөрди ве өйленйән йигиди чагырып, оңа: <sup>10</sup>«Хеммелер сачага илки билен оңат шерабы гойярлар. Мыхманлар ичип доянларындан соң, арзан шерабы берйәрлер. Сен болса оңат шерабы шу вагта ченли саклап гоюпсың!» дийди. <sup>11</sup>Бу Исаның илкинжи гөркезен гудратлы аламатыды. Ол муны Желилэниң Кана шәхеринде гөркезип, Өз шөхратыны аян этди. Муны гөрен шәгиртлери Оңа иман этдилер. <sup>12</sup>Бу вакадан соң Иса әжеси, инилери, шәгиртлери билен биле Капернаума гидип, ол ерде бирнәче гүн галды.

### *Иса сатыжылары*

#### *ыбадатханадан ковяр*

(*Матта 21:12,13; Марк 11:15-17; Лука 19:45,46*)

<sup>13</sup>Яхудыларың Песах байрамының голайлашяндыгы үчин Иса Иерусалиме гитди. <sup>14</sup>Ол ыбадатхананың ховлусында сыгыр, гоюн, кепдери сатянлары, шейле хем пул чалшып отуранлары гөрди. <sup>15</sup>Иса йүпден дүрре ясап, мал-гаралары билен бирликде хеммәни гамчылап, ыбадатханадан ковуп чыкарды, пул чалышянларың текжелерини агдарып, пулларыны ере сечип гойберди. <sup>16</sup>Ол кепдери

<sup>а</sup> 2:6 *Улы гөврүмли* – грекче *ици я-да үч метретес сакляян*. Бир метретес такм. 40 литре дендир.

сатынлар: «Булары бу ерден ёк эдиң! Атамың ёйүни базара ёвүрмәң!» дийди. <sup>17</sup>Шонда Онуң шәгиртлери Мукаддес Язгылардакы «Сениң ёйүне болан ыхлас мени көйдүрер» дийлен сөзлери ятладылар. <sup>18</sup>Онсоң яхудыларын баштутанлары Ондан: «Сениң бейтмәге нәме хақың бар? Эгер хақың бар болса, гудрат гөркезип, муны бизе субут эт» дийип талап этдилер. <sup>19</sup>Иса олар: «Бу ыбадатхананы йыкың, Мен оны үч гүнде дикелдерин» дийип жогап берди. <sup>20</sup>Ёлбашчылар: «Бу ыбадатхана кырк алты йылда гурулды, Сен болса оны инди үч гүнде дикелтжекми?» дийдилер. <sup>21</sup>Эмма Иса ыбадатхана дийип, Ёз беденине айдялды. <sup>22</sup>Иса өлүмден диреленден соң, шәгиртлери Онуң бу айданыны ятлап, Мукаддес Язгылар ве Исаның сөзлерине ынандылар.

<sup>23</sup>Иса Иерусалимде Песах байрамында боланда, көп адамлар Онуң гөркезен гудратларыны гөрүп, Оңа иман этдилер. <sup>24</sup>Эмма Иса эхли адамларын йүрегини биленсоң, Ёзүни олар ынанмаялды. <sup>25</sup>Ынсан бабатда Оңа хич кимиң шаятлыгы герек дәлди, себәби Ол ынсаның нәме нитиниң бардыгыны билйәрди.

### 3-нжи бап

#### *Иса билен Никодим*

<sup>1</sup>Фарисейлерин арасында Никодим атлы бир адам барды, ол яхудыларын межлисиниң бир агзасыды. <sup>2</sup>Ол бир

гүн гиже Исаның янына гелип: «Я Рабби, биз сениң Худайдан гелен бир мугаллымдыгыңы билйәрис. Чүнки Худайың Ёзи сениң билен болмадык болса, бейле гудратлы алапатлары гөркезип билмездиң» дийди. <sup>3</sup>Иса оңа: «Хақыкатдан хем, гайтадан догулмадык <sup>a</sup> адам Худайың Шалыгыны гөрүп билмез» дийип жогап берди. <sup>4</sup>Никодим Оңа: «Гарран адам нәдип гайтадан доглуп билер? Ол ене-де энесиниң гөвресине гирип, тәзеден доглуп билмез ахыры!» дийди. <sup>5</sup>Иса шейле жогап берди: «Хақыкатдан хем, сувдан ве Мукаддес Рухдан догулмадык адам Худайың Шалыгына гирип билмез. <sup>6</sup>Беденден доглан бедендир, Мукаддес Рухдан доглан рухдур. <sup>7</sup>Саңа гайтадан догулмалысың диййәниме гең галма. <sup>8</sup>Ел ислән тарапына өвүсйәр, сен онуң шуввудлысыны эшидйәрсин-де, ниреден гелип, нирә баряныны билмейәрсин. Мукаддес Рухдан догланлар хем шейледир». <sup>9</sup>Никодим Ондан: «Бу нәхили бейле болуп билйәр?» дийип сорады. <sup>10</sup>Иса оңа шейле жогап берди: «Сен Ысрайылың мугаллымы болубам, булары билеңокмы?! <sup>11</sup>Хақыкатдан хем, биз биленимизи айдярыс, гөренимизе шаятлык эдйәрис, эмма сиз бизиң шаятлыгымызы кабул этмейәрсиниң. <sup>12</sup>Мениң ердәки затлар барада айдяларыма ынанмасаңыз, онда гөкдәки затлар барада айтсам, нәхили ынанаркаңыз? <sup>13</sup>Хич ким гөге чыкан дәлдир; оңа диңе гөкден инен <sup>b</sup> Ынсан Оглы

<sup>a</sup> **3:3 Гайтадан догулмадык** – 3-нжи ве 7-нжи аятларда *гайтадан догулмадык* диен сөзлер *ёкардан догулмадык* диен маныда хем гелйәр.

<sup>b</sup> **3:13** Кәбир голязмаларда *гөкден инен ве гөкде болан*.

чыкандыр. <sup>14</sup>Мусаның чөлде йылан-ны ёкары гөтериши ялы, Ынсан Оглы-да ёкары гөтерилмелидир. <sup>15</sup>Шо-на гөрә Оңа иман эден хер бир адам бакы яшайша говшар <sup>a</sup>».

<sup>16</sup>Худай дүнийәни өрән сөендиги себәпли Өзүниң еке-тәк Оглуны берди. Ол муны Оглуна иман эденлериң хич бири хеләк болман, бакы яшайша говушмагы үчин этди. <sup>17</sup>Худай Оглуны дүнийәни хөкүм этмек үчин дәл-де, эйсем дүнийә Ол аркалы халас болсун дийип иберди. <sup>18</sup>Оңа иман эден хөкүм эдилмез. Эмма иман этмедик эййәм хөкүм эдилендир, себәби ол Худайың еке-тәк Оглуна иман этмеди. <sup>19</sup>Хөкүм, ине, шейле субутнама эсаслан-яр: дүнийә Нур гелди, эмма адамлар гараңкылыгы Нурдан хас говы гөрдүлер, себәби оларың ишлери яманлыкды. <sup>20</sup>Яманлык эдйән адам Нуры йигренйәндир, өз эдйән писликлери-ниң эшгәр болмагындан горкуп, Нура якынлашян дәлдир. <sup>21</sup>Эмма хак иш эдйән адам Нура якынлашяр. Шейдип, онуң ишлериниң Худайың ха-кы үчин эдилйәндиги эшгәр боляр.

### **Яхяның Иса барадакы шаятлыгы**

<sup>22</sup>Шундан соң Иса шәгиртлери билен Яхудыя этрабына гитди. Иса олар билен бирнәче вагтлап шол ерде галды ве ол ерде адамлары сува чүмдүрди. <sup>23</sup>Шол вагт Салимиң голайындакы Энонда болса халк Яхя тарапындан чүмдүрилийәрди. Ол ерде сув көпди ве чүмдүрилмек үчин ол ере гелиән

адамларың ызы үзүленокды. <sup>24</sup>Бу вакалар Яхя зындана салынмаздан өң болуп гечди.

<sup>25</sup>Шол махал Яхяның шәгиртлери билен бир яхудының <sup>b</sup> арасында ювнуп-пәкизленме дессуры барада жедел турды. <sup>26</sup>Олар Яхяның янына гелип: «Эй, мугаллым, Иорданың бейлеки тарапында сен бир Адам барада шаятлык эдипдиң, ине, шол Адам халкы сува чүмдүрийәр. Хеммелер Онуң янына барярлар» дийдилер. <sup>27</sup>Яхя олар шейле жогап берди: «Гөкден берилмесе, ынсан хич зат эдип билмез. <sup>28</sup>„Мен Месих дәл, мен диңе Онуң өңүнден иберилдим“<sup>c</sup> диениме сизиң өзүниң шаятсыңыз. <sup>29</sup>Гелин гиеве дегишлидир. Гиевиң досты болса, гиевиң гелерине гарашып, онуң сесини эшиденинде жуда шатланяндир. Хут шонуң ялы мениң шатлыгым-да инди хасыл болды. <sup>30</sup>Ол бейгелмелидир, мен песелмелидирин.

<sup>31</sup>Ёкардан гелен хеммеден ёкарыдыр. Ерден болан ериңкидир, ердәки затлар барада геплейәндир. Гөкден гелен хеммеден үстүндир. <sup>32</sup>Ол гөренине, эшиденине шаятлык эдйәр, йөне Онуң шаятлыгыны хич ким кабул этмейәр. <sup>33</sup>Эмма Онуң шаятлыгыны кабул эден киши Худайың хакдыгыны тассыкляндир. <sup>34</sup>Худайың Иберени Худайың сөзлерини сөзлейәндир, себәби Худай Оңа Мукаддес Рухы өлчегсиз берйәр. <sup>35</sup>Ата Оглы сөййәр ве Ол хемме зады Онуң элине табшырандыр. <sup>36</sup>Огла иман эдйән адам бакы

<sup>a</sup> **3:15 Оңа иман эден хер бир адам бакы яшайша говшар** – кәбир голязмаларда *Оңа иман эден хер бир адам хеләк болман, эйсем бакы яшайша эе болар.*

<sup>b</sup> **3:25 Бир яхудының** – кәбир голязмаларда *кәбир яхудыларың.*



яшайша эе боляр, эмма Оглы рет эден адам бакы яшайша говушмаз, ол Худайың газабына дучар боляр».

#### 4-нжи бап

### *Иса самариялы аял билен геплешиёр*

<sup>1</sup>Исаның Яхя гаранда хас көп шәгирт эдинип, сува чүмдүрйэндиги барадакы хабар фарисейлерің гулагына етди. <sup>2</sup>Аслында олары Иса дәл-де, шәгиртлери чүмдүрйәрди. <sup>3</sup>Иса фарисейлерің Өзи хакында эшидендигини биленде, Яхудыяны ташлап, енеде Желилә гайтды. <sup>4</sup>Ол Самарияның үсти билен гитмелиди. <sup>5</sup>Шейлеликте, Иса Самарияның Сихар диен шәхерине гелди. Бу шәхер Якубың өз оглы Юсуба берен ерине голайды. <sup>6</sup>Якубың гуюсы-да шол ердеди. Ёл йөрәп ядан Иса гуйының башында отурды. Вагт гүнортан болуп барялды. <sup>7</sup>Шол вагт самариялы бир аял гуюдан сув алмага гелди. Иса оңа: «Маңа ичмәге сув берсене» дийди. <sup>8</sup>Исаның шәгиртлери болса иймит сатын алмак үчин шәхере гидипдилер. <sup>9</sup>Самариялы аял Иса гең галып: «Сен яхуды болуп, мен самариялы аялдан нәдип ичмәге сув сораарсың?» дийди. Себәби яхудылар самариялылары әсгермейәрдилер. <sup>10</sup>Иса оңа: «Сен Худайың пешгешини ве өзүңден сув диләнің кимдигини билседиң, өзүң Ондан сув диләрдиң, Ол-да саңа яшайыш сувуны берерди» дийди. <sup>11</sup>Аял Оңа: «Эй, Ага, Сениң сув чекер ялы хич задыңам-а ёк, гуйы болса чун, яшайыш сувуны ниреден алжак?» <sup>12</sup>Бу гуйыны bize атамыз Якуп берди. Онун өзи-де, чагалары-да, мал-гаралары-да бу гуюдан сув ичен. Эйсем сен шол атамыз Якупдан хем

бейикми?» дийди. <sup>13</sup>Иса оңа: «Бу сувдан ичен ене сувсар. <sup>14</sup>Эмма Мениң бержек сувумдан ичен асла сувсамаз. Терсине, Мениң бержек сувум онун ичинде бакы яшайыш чешмесине өврүлер» дийди. <sup>15</sup>Аял: «Эй, Ага, маңа шол сувдан берсене, гайдып сувсамайын, сув чекмәге бу ере гелмәйин» дийди. <sup>16</sup>Иса: «Бар, гит-де, әриң чагырып гел» дийди. <sup>17</sup>Аял: «Мениң әрим ёк» дийди. Иса оңа: «Әрим ёк дийип, догрусыны айтдың. <sup>18</sup>Сениң өң бәш әриң барды, хәзирки биле яшап йөрениң хем өз әриң дәл, муны догры айтдың» дийди. <sup>19</sup>Аял: «Эй, Ага, гөрйән велин, Сен пыгамбер өйдйән. <sup>20</sup>Бизиң ата-бабаларымыз Худая шу дагда сежде эдипдирлер, эмма сиз яхудылар Худая сежде эдилйән ер Иерусалимдедир диййәрсиниз» дийди. <sup>21</sup>Иса оңа шейле дийди: «Эй, занан, Маңа ынан, шейле бир вагт гелер, шонда Ата Худая не шу дагда, не-де Иерусалимде сежде эдерсиниз. <sup>22</sup>Сиз самариялылар киме сежде эдйәниңизи билмейәрсиниз, биз киме сежде эдйәнимизи билйәрис, себәби халас болмаклык яхудылардан гелйәндир. <sup>23</sup>Эмма шейле бир вагт гелер, хакыкы сежде эдйәнлер Ата рухда ве хакыкатда сежде эдерлер. Ол вагт эййәм гелди! Ата Өзүне шейле сежде эдйәнлери агтаряр. <sup>24</sup>Худай Рухдур, Оңа сежде эдйәнлер рухда ве хакыкатда сежде этмелидирлер». <sup>25</sup>Аял Оңа: «Мен Месихиң гелжегини билйәрин, Ол геленде bize әхли зады дүшүндирер» дийди. (Месих Худайың сайлап-сечени диймекдир.) <sup>26</sup>Иса оңа: «Сениң билен геплешип дуран Шолдур» дийди.

<sup>27</sup>Эдил шол вагт Исаның шәгиртлери гелдилер ве Онун бир аял билен

геплешип дуранына хайран галдылар. Эмма хич ким: «Эдйэниң нэме?» я-да «Бу аял билен нэме үчин геплешйэрсин?» дийип сорамады. <sup>28</sup>Онсоң яңкы аял күйзесини гойды-да, шәхере барып, халка: <sup>29</sup>«Йөрүң, мениң әхли эден ишлерими айдып берен Адамы гөрүң. Ол Месих болаймасын?» дийди. <sup>30</sup>Олар шәхерден чыкып, Исаның янына бардылар. <sup>31</sup>Шу аралыкда шәгиртлери Иса: «Мугаллым, чөрөк ийип отур!» дийип, хөдүр этдилер. <sup>32</sup>Иса болса олар: «Мениң иймәге задым бар, йөне сиз оны билмейэрсиниз» дийди. <sup>33</sup>Онсоң шәгиртлери: «Кимдир бири Оңа иймәге зат гетирип берен дәлдир-ә?» дийишдилер. <sup>34</sup>Иса олар: «Мениң иймитим Өзүми Иберениң ырадасыны бержай этмекдир, Онун ишини ерине етирмекдир. <sup>35</sup>Сиз орага ене дөрт ай бар диймәйэрсинизми? Эмма Мен сизе диййэрин, башыңызы галдырың-да, экин мейданларына середиң, олар эййэм орага тайяр. <sup>36</sup>Оракчы хем хакыны аляр, хем-де бакы яшайыш үчин хасыл топляр. Шейдип, эжән-де, орян-да билеликде шатланяр. <sup>37</sup>„Бир экер, башга бири олар“ дийилйән сөз бу бабатда догрудыр. <sup>38</sup>Мен сизи зәхметиңизиниң сиңмедик хасылыны ормага ибердим. Башгалар бу хасыл угрунда зәхмет чекдилер, сиз болса оларын зәхметиниң рәхнетини гөрйэрсиниз» дийди.

<sup>39</sup>«Мениң әхли эден ишлерими айдып берди» дийип, шаятлык эден аялың сөзи билен бу шәхердәки самариялыларын көпүси Иса иман этдилер. <sup>40</sup>Шонун үчин-де, самариялылар Исаның янына гелип, өз янларында

галмагыны Оңдан хайыш этдилер. Ол хем шол ерде ики гүн галды. <sup>41</sup>Онуң сөзлерини диңләп, ене-де көп адамлар Оңа иман этдилер. <sup>42</sup>Олар аяла: «Инди биз сениң айданларыңа гөрә иман этмейәрис, муны өзүмиз эшитдик. Ол, догрудан-да, дүйяниң чын Халасгәри» дийдилер.

### *Иса көшк эмелдарының оглуны сагалдыр*

<sup>43</sup>Ики гүн геченден соң, Иса ол ерден Желилә гитди. <sup>44</sup>Пыгамберлериң өз юрдунда гадырының ёкдугыны Исаның Өзи тассыклапды. <sup>45</sup>Муңа гарамаздан, Иса Желилә геленде, желилелилер Оны гызгын гаршы алдылар, себәби олар Песах байрамы үчин Иерусалиме баранларында, ол ерде Исаның эден әхли ишлерини гөрүпдилер. <sup>46</sup>Шейлеликде, Иса ене-де Өзүниң сувы шераба өврөн ери болан Желиләниң Кана шәхерине гайдып гелди. Шол вагт Капернаумда бир көшк эмелдарының оглы кеселләп ятырды. <sup>47</sup>Бу адам Исаның Яхудыядан Желилә геленини эшидип, Онуң янына барды. Ол гелип, өлүм яссыгында ятан оглуны сагалтмагыны сорап, Иса ялбарды. <sup>48</sup>Иса оңа: «Сиз алапатлар, мугжызалар гөрмесеңиз, асла ынанмарсыңыз» дийди. <sup>49</sup>Көшк эмелдары Оңа: «Эй, Ага, оглум өлмәнкә барай-да!» дийди. <sup>50</sup>Иса оңа: «Гидибер, оглуң яшар» дийди. Ол хем Исаның айдан сөзүне ынанып, өйүне гайтды. <sup>51</sup>Ол хениз ёлдака, хызматкәрлери онуң өңүнден чыкып: «Оглуң сагалды» дийдилер. <sup>52</sup>Ол адам хызматкәрлеринден оглуның говулашып башлан сагадыны



сорады. Олар оңа: «Дүйн гүндиз сагат бирде гызгыны гайтды» дийдилер. <sup>53</sup>Онсоң мунуң Исаның «Оглуң яшар» диен сагадында боландыгына атасы гөз етирди. Шейдип ол өйичерси билен бирликде Оңа иман этди. <sup>54</sup>Бу Исаның Яхудыядан Желилэ геленден соң гөркезен икинжи гудратлы аламатыды.

### 5-нжи бап

#### *Иса ховзуң башында бир хассаны сагалдыр*

<sup>1</sup>Бираз вагтдан яхудыларың бир байрамы болды ве Иса муны беллемек үчин Иерусалиме гитди. <sup>2</sup>Иерусалимде Гоюн дервезесиниң янында бир ховуз барды. Бу ховзуң арамейче ады Бейтзата болуп, онуң төверегинде бәш эйван барды. <sup>3</sup>Бу эйванларда гаты көп хассалар, көрлер, агсаклар, ысмазлар ятырдылар <sup>a</sup>. <sup>5</sup>Шол ерде отуз секиз йыл бәри дерт чекип ятан бир хасса барды. <sup>6</sup>Иса ятан хассаны гөрүп, онуң энчеме йылдан бәри бу дерди чекйәндигини билди. Шонуң үчин ондан: «Сагалмак ислейәрсинми?» дийип сорады. <sup>7</sup>Хасса: «Эй, Ага, сув чайканан вагты мени ховза салжак хич кимим ёк. Мен барянчам, башга бири менден өң ховза гирәййәр» дийип жогап берди. <sup>8</sup>Иса оңа: «Тур, дүшегиңи ал-да, йөрә!» дийди. <sup>9</sup>Яңкы адам шобада сагалып, дүшегини алды-да, йөрәп башлады. Бу вака Сабат гүни болуп гечди. <sup>10</sup>Мунуң үчин яхудыларың баштутанлары сагалан

адама: «Бу гүн Сабат гүни, саңа дүшегиңи гөтермек гадаган» дийдилер. <sup>11</sup>Эмма сагалан адам олара: «Мени сагалдан Адам маңа: „Дүшегиңи алда, йөрә“ дийди» дийип жогап берди. <sup>12</sup>Ондан: «Саңа: „Дүшегиңи алда, йөрә“ диен Адам ким?» дийип сорадылар. <sup>13</sup>Йөне сагалан адам Онуң кимдигини билмейәрди, себәби Иса шол ердәки мәхелләниң арасына гирип гидипди. <sup>14</sup>Соңра Иса ыбадатханада ол адама габат гелип: «Ине, сагалдың, мундан бейләк гүнә этме, ёгсам башыңа мундан бетер гүнлер гелер» дийди. <sup>15</sup>Шейлеликде, яңкы адам барып, өзүни сагалданың Исadyгыны яхудыларың баштутанларына айтды.

#### *Яшайыш берйән Огул*

<sup>16</sup>Бу иши Сабат гүни эдендиги үчин яхудыларың баштутанлары Исаны ызарламага башладылар. <sup>17</sup>Эмма Иса олара: «Мениң Атам шу гүне ченли Өз ишини эдип гелйәр, Мен хем Өз ишими эдйәрин» дийип жогап берди. <sup>18</sup>Шу себәпден яхудыларың баштутанлары өнкүден-де бетер газапланып, Оны өлдүрмегиң күл-күлүне дүшдүлер. Себәби Ол дине Сабат гүни бозмак билен чәкленмән, эйсем, Худая Атам дийип, Өзүни Худая деңейәрди. <sup>19</sup>Иса олара шейле жогап берди: «Хакыкатдан хем, Атасының эден затларыны гөрмесе, Огул Өз-Өзүнден хич зат эдип билмез. Атасы нәме этсе, Огул-да шоны эдйәндир. <sup>20</sup>Чүнки Ата Оглы сөййәр, әхли

<sup>a</sup> **5:3 Ысмазлар ятырдылар** – кәбир голязмаларда ысмазлар сувуң чайканмагына гарашып ятырдылар. <sup>4</sup> Вагтал-вагтал Реббиң бир перишдеси шол ховза гирип, сувы чайкалды. Сув чайканан бадына илкинжси болуп сува гирен өз кеселинден сап-ланарды диен сөзлемлер хем бар.

эйдэн затларыны Оңа гөркезйәр. Ха-ва, Ол Огла мундан хем бейик ишле-ри гөркезер, шонда хеммәңиз муңа хайран галарсыңыз. <sup>21</sup>Атаның өлү-лери дирелдиши ялы, Огул-да ислән адамыны дирелдер. <sup>22</sup>Ата хич кимиң үстүнден хөкүм чыкарян дэлдир, Ол әхли казылыгы Огла табшырандыр. <sup>23</sup>Шейлеликте, Ата хормат гойяңлар Огла-да хормат гоймалыдырлар. Ог-ла хормат гоймаян адам Оны иберен Ата-да хормат гойяң дэлдир. <sup>24</sup>Хакы-катдан хем, Мениң сөзлерими динләп, Мени Иберене иман эден адам бакы яшайша эе боляндыр, ол хөкүм эдил-мез. Ол өлүмден яшайша гечендир. <sup>25</sup>Мен сизе догрусыны айдярын, Ху-дайың Оглуның сесини өлүлериң-де эшитжек вагты гелер, бу вагт эййәм гелди. Онуң сесини эшиденлер яшар. <sup>26</sup>Чүнки Атаның яшайыш берип бил-ши ялы, Ол Огла-да яшайыш бермек ыгтыярыны берди. <sup>27</sup>Онуң Ынсан Ог-лудыгы себәпли, Оңа казылык этмек ыгтыярыны-да берди. <sup>28</sup>Муңа гең гал-маң, себәби мазардакыларың хемме-синиң Онуң сесини эшитжек вагты гелер. <sup>29</sup>Ягшылык эденлер яшамак үчин, яманлык эденлер болса хөкүм эдилмек үчин дирелер.

### *Иса хакдакы шаятлыктар*

<sup>30</sup>Мен Өз-Өзүмден хич зат эдип билмейэрин; Атамдан нәме эшитсем, шонуң ялы хөкүм чыкарярын. Мениң казылыгым хакдыр, себәби Мен Өз ислегим боюнча хөкүм чыкармаярын, Мени Иберениң ырадасыны бержай эйдэрин. <sup>31</sup>Эгер Мен Өзүм хакда ша-ятлык этсем, онда бу шаятлыгым ха-кыкы болмаз. <sup>32</sup>Мен хакда шаятлык эйдән башга Бири бар. Онуң Өзүм хакдакы шаятлыгының догрудыгыны

Мен билйэрин. <sup>33</sup>Сиз Яхяның янына адамлар ёлладыңыз, ол хем хакыка-та шаятлык этди. <sup>34</sup>Мен ынсан ша-ятлыгына мэтәч болмасам-да, муны сизиң халас болмагыңыз үчин ай-дырын. <sup>35</sup>Яхя нур сачяң ышык ялыды. Сиз аз салым хем болса, онуң ышы-гына гуванмак иследиңиз. <sup>36</sup>Эмма Ме-ниң Яхяныңкыдан хас бейик шаят-лыгым бар, себәби бержай этмегим үчин Атаның Өзүме табшыран иш-лери, ягны шу эйдән ишлерим Мени Атаның иберендигине шаятлык эд-йәр. <sup>37</sup>Мени иберен Атаның Өзи хем Мен хакда шаятлык этди. Йөне сиз Онуң не сесини эшитдиңиз, не-де йү-зүни гөрдүңиз. <sup>38</sup>Калбыңызда Онуң сөзлери ёк, себәби сиз Онуң Ибере-нине иман этмейэрсиниз. <sup>39</sup>Сиз бакы яшайыш Мукаддес Язгылардадыр өй-дүп, олары ыхлас билен өвренйэрсиниз. Олар болса Мен хакда шаятлык эйдэрлер. <sup>40</sup>Эмма сиз яшайша эе бо-лар ялы, Маңа гелмек ислемейэрсиниз. <sup>41</sup>Мен ынсанлардан өвги агтар-маярын. <sup>42</sup>Эмма Мен сизи танаярын, сизиң калбыңызда Худайың сөйгүси ёк. <sup>43</sup>Мен Атамың адындан гелдим, сиз болса Мени кабул этмейэрсиниз. Йөне башга бири өз адындан геләйсе, сиз оны кабул эдерсиниз. <sup>44</sup>Сиз бири-бириңизден өвгүлер кабул эйдэрсиниз, эмма еке-тәк Худайың өвгүсини газанмага чалышмаярсыңыз. Онсоң нәдип сизде иман болсун? <sup>45</sup>Атаның өңүнде Мен сизи айыпларың өйтмәң. Сизи өз умыт баглаяң Мусаңыз айып-лаяндыр. <sup>46</sup>Сиз Муса ынансадыңыз, онда Маңа-да ынанардыңыз, себәби ол Мен хакда язды. <sup>47</sup>Онуң язанла-рына ынанмаян болсаңыз, онда Ме-ниң айдяңларыма нәхили ынанжак-сыңыз?»

**6-нжы бап**

**Иса бәш муң адамы доюряр**

(Матта 14:13-21; Марк 6:30-44;

Лука 9:10-17)

<sup>1</sup>Шундан соң Иса Желиле көлүниң бейлеки тарапына гечди. Бу көле Тиберия көли хем дийилйәрди. <sup>2</sup>Исаның гудратлар аркалы хассалары сагалдандыгыны гөрөн улы мэхелле Онуң ызына дүшди. <sup>3</sup>Иса шәгиртлери билен бейик депә чыкып отурды. <sup>4</sup>Яхудыларың Песах байрамы голайлапды. <sup>5</sup>Иса төверегине гөзүни айлады. Өз янына улы мэхелләнең гелйәнини гөрүп, Филипе: «Булар аерялы чөреги ниреден сатын аларыс?» дийди. <sup>6</sup>Ол муны Филипи сынамак үчин сорапды, аслында велин Өзүниң нәме этжегини эййәм билйәрди. <sup>7</sup>Филип Оңа: «Буларың хер бирине бир дөвүм чөрек сатын алмак үчин ики йүз күмүш теңге сарп этсек-де етмез!» дийип жогап берди. <sup>8</sup>Шәгиртлерден бири, Симун Петрусың доганы Андрыс Оңа: <sup>9</sup>«Бу ерде бир огланда бәш арпа чөреги билен ики балык бар. Эмма шейле улы мэхеллә булар нәмежик болар?» дийди. <sup>10</sup>Иса: «Халкы отурдың» дийди. Халк шол ердәки гөк яйлада отурды. Ол ерде бәш мүнә голай эркек адам барды. <sup>11</sup>Иса чөреклери алып, шүкүр этди, сонра олары отуранлара пайлады. Балыклары хем шейтди, нәче ислеселер, олар пайлады. Адамлар дойянчалар ийдилер. <sup>12</sup>Олар доянларыннан соң, Иса шәгиртлерине: «Галан-гачанлары йыгнашдырың, хич зат

заяланмасын» дийди. <sup>13</sup>Шейлеликте, шәгиртлер ийлен бәш арпа чөректен артан бөлөклери йыгнап, он ики себеди долдурдылар. <sup>14</sup>Исаның бу гудратлы аламатыны гөрөн адамлар: «Хакыкатдан-да, дүйнә гелмели пыгамбер Шудур» дийдилер. <sup>15</sup>Иса оларың Өзүни патыша этмек үчин зор билен тутжак боляндыкларыны биленсоң, ене-де еке Өзи дага гитди.

**Иса сувуң йүзүнден йөрөйәр**

(Матта 14:22-33; Марк 6:45-52)

<sup>16</sup>Агшамара Онуң шәгиртлери көлүң боюна гелдилер. <sup>17</sup>Гараңкы дүшсе-де, Иса хениз оларың янына гелмәнди. Онсоң шәгиртлер гайыга мүнүп, көлүң аңырсындакы Капернаума уградылар. <sup>18</sup>Гүйчли ел туруп, көл толкун атып башлады. <sup>19</sup>Олар гайыклы бәш-алты чакрым<sup>а</sup> йүзенлеринден соң, Исаның сувуң йүзүнден йөрәп, гайыга якынлашып гелйәнини гөрүп горкдулар. <sup>20</sup>Эмма Иса олар: «Горкмаң, бу – Мен!» дийди. <sup>21</sup>Олар бегенип, Оны гайыга мүндүрдилер. Гайык шол пурсадың өзүнде етмели кенарына барып етди. <sup>22</sup>Эртеси гүн көлүң бейлеки кенарында галан мэхелле ол ерде дүйн диңе бир гайыгың бардыгыны ве Исаның Өз шәгиртлери билен шол гайыга мүнмән, оларың диңе өзлериниң гидендиклерини аныкладылар. <sup>23</sup>Шол вагт Тибериядан башга гайыклар гелди. Гайыкларың сакланан ери Реб Исаның Худая шүкүр айдан ве халкың чөрек иен ерине голайды. <sup>24</sup>Исаныңда, Онуң шәгиртлериниң-де ол ерде ёкдугыны гөрөн мэхелле гайыклар

<sup>а</sup> 6:19 **Бәш-алты чакрым** – грекче *йигрими бәш-отуз стадиос*. Бир стадиос такм. 200 м дендир.

мүнүп, Исаны гөзлемөге Капернаума тарап гитди. <sup>25</sup>Оны көлүң аңры тарапындан тапып: «Мугаллым, бу ере хачан гелдиң?» дийип сорадылар.

### *Иса – Яшайыш чөреги*

<sup>26</sup>Иса олара: «Мен сизе догрусуны айдярын, сиз Мени гудрат гөрениңиз үчин дөл-де, чөрек ийип дояныңыз үчин агтарярысыңыз. <sup>27</sup>Заяланың иймит үчин дөл-де, бакы яшайыш берйән иймит үчин ыхлас эдиң, оны сизе Ынсан Оглы берер. Чүнки Атамыз Худайың Өзи бу иши Оңа табшырандыр» дийип жогап берди. <sup>28</sup>Андан: «Биз Худайың ишлерини бержай этмек үчин нәме этмели?» дийип сорадылар. <sup>29</sup>Иса олара: «Худайың ишини бержай этмек ислейән болсаңыз, Оңуң Иберенине иман эдиң» дийип жогап берди. <sup>30</sup>Олар ене-де: «Гөрүп, Саңа иман эдеримиз ялы, Сен нәхили гудратлы алапат гөркезерсиң? Ханы, нәме эдерсиң? <sup>31</sup>Бизиң ата-бабаларымыз чөлде манна ийдилер. Мукаддес Язгыларда бу барада: „Олара иймек үчин гөкден чөрек берди“ дийип язылан» дийдилер. <sup>32</sup>Иса олара: «Мен сизе догрусуны айдярын, сизе гөкден чөрек берен Муса дөл. Гөкден сизе хакыкы чөреги Мениң Атам берйәр. <sup>33</sup>Чүнки Худайың чөреги гөкден инип, дүңйә яшайыш берйәнди» дийди. <sup>34</sup>Олар Оңа: «Агам, шол чөреги бизе хемше бер» дийдилер. <sup>35</sup>Иса олара шейле дийди: «Яшайыш чөреги Мендирин, Маңа гелен асла ажыкмаз, Маңа иман эден асла сувсамаз. <sup>36</sup>Айдышым ялы, сиз Мени гөрдүңиз, эмма Маңа иман этмейәрсиниз. <sup>37</sup>Атамың Маңа берен адамларының бары Маңа гелер,

Мен яныма геленлери асла ковмарын. <sup>38</sup>Чүнки Мен Өз ырадамы дөл-де, Мени Иберениң ырадасыны бержай этмек үчин гөкден индим. <sup>39</sup>Мени Иберениң ырадасы болса, Оңуң Өзүме беренлериниң хич бирини йитирмән, олары ахыркы гүн гайтадан дирелтмегимдир. <sup>40</sup>Оглы гөрөн ве Оңа иман эден хер бир адамың бакы яшайша говушмагы Атамың ырадасыдыр. Менде бу адамлары ахыркы гүн гайтадан дирелдерин». <sup>41</sup>«Гөкден инен чөрек Мендирин» диени үчин яхудыларың баштутанлары Оңа гаршы чыкып хүңүрдешдилер. <sup>42</sup>Олар: «Бу Юсубың оглы Иса дөлми? Биз Оңуң атаэнесини танаярыс. Ол нәхили „Мен гөкден индим“ диййәр?» дийишдилер. <sup>43</sup>Иса олара шейле дийди: «Өзара хүңүрдешмәңизи бес эдиң. <sup>44</sup>Эгер Мени иберен Атаның Өзи гетирмесе, хич ким Маңа гелип билмез. Яныма гелен адамы болса, Мен ахыркы гүн дирелдерин. <sup>45</sup>Пыгамберлеринң язгыларында: „Оларың хеммеси Худайдан таглым аларлар“ дийип язылан. Атадан эшидип, Оңдан таглым алан хер кес Маңа гелер. <sup>46</sup>Аслында хич ким хич вагт Атаны гөрөн дөлдир. Атаны дине Худайдан Гелен гөрөндир. <sup>47</sup>Мен сизе догрусуны айдярын, Маңа иман эден бакы яшайша говшандыр. <sup>48</sup>Яшайыш чөреги Мендирин. <sup>49</sup>Ата-бабаларыңыз чөлде манна иендиклерине гарамаздан, өлдүлөр. <sup>50</sup>Эмма гөкден инен бир чөрек бар, ондан иййән адам хич өлмез. <sup>51</sup>Гөкден инен дири чөрек Мендирин. Мундан иен адам бакы яшар. Дүңйәниң яшайшы үчин бержек чөрегим Мениң Өз беденимдир».

<sup>52</sup>Онсон яхудылар: «Бу Адам Өз беденини бизе иймәге нәхили берип билер?» дийшип, өзара жеделлешмәге башладылар. <sup>53</sup>Иса олар: «Мен сизе догрусыны айдярын, Ынсан Оглуның беденини ийип, ганыны ичмесеңиз, сизде яшайыш болмаз. <sup>54</sup>Мениң беденими ийип, ганымы ичен бакы яшайша говшар. Ахыркы гүн Мен оны дирелдерин. <sup>55</sup>Мениң беденим хақыкы иймит, ганым хақыкы ичгидир. <sup>56</sup>Мениң беденими ийип, ганымы ичйән Менде яшар, Мен хем онда. <sup>57</sup>Мени Дири Ата иберди ве Мен Ол аркалы яшарын. Эдил шунуң ялы, Менден иймитленйән-де Мен аркалы яшар. <sup>58</sup>Хава, гөкден инен чөрөк будур. Серет, бу ата-бабаларыңызың иен маннасы ялы дәлдир. Олар манна ийселер-де, өлүп гитдилер, эмма бу чөреги иен адам бакы яшар» дийди. <sup>59</sup>Ол бу сөзлери Капернаумдакы си-нагогада өвредйәркә айтды.

### **Көп адамлар Исаны терк эдйәрлер**

<sup>60</sup>Шәгиртлериң көпүси муны эши-дип: «Бу сөзлер агыр. Муны ким кабул эдип билер?» дийишди. <sup>61</sup>Иса шәгиртлериң муңа хүңүрдешйәни-ни билип, олар: «Бу сизиң жаныңы-за батярмы? <sup>62</sup>Онда сиз Ынсан Оглуның овал болан ерине гайтадан чыканыны гөрсеңиз нәме диеркәңиз? <sup>63</sup>Яшайыш берйән Рухдур, ынсан гүйжүниң пейдасы ёкдур. Мениң сизе айдяң сөзлерим Мукаддес Рухдандыр ве яшайыш берйәндир. <sup>64</sup>Йөне сизиң араңызда кәбир иман этмәйәнлер бар» дийди. Чүнки Иса кимиң иман этмәйәндигини ве Өзүне кимиң

хайынлык этжекдигини илкибашдан билйәрди. <sup>65</sup>Ол: «Атаның Өзи гетир-месе, хич ким Маңа гелип билмез дийип, Мен сизе шонуң үчин айтдым» дийди. <sup>66</sup>Шондан соң шәгиртлериңиң көпүси Ондан йүз өвүрдилер ве Онуң ызына эермеги бес этдилер. <sup>67</sup>Шонда Иса Онкилерден: «Сиз хем Мени терк этмекчимисиңиз?» дийип сорады. <sup>68</sup>Симун Петрус Оңа: «Агам, биз Сени терк эдип, башга киме баралы? Бакы яшайыш сөзлери дине Сенде ахырын. <sup>69</sup>Биз Сениң Худайың Мукаддесидигине<sup>a</sup> ынанярыс ве муны анык билйәрис» дийип жогап берди. <sup>70</sup>Иса олар: «Сиз Онкилери Өзүм сайлап алмадыммы? Муңа гарамаздан, араңыздан бири иблисдир» дийип жогап берди. <sup>71</sup>Ол муны Симун Искариодың оглы Юданы гөз өңүнде тутуп айтды. Себәби Юдас Онкилериң бири болса-да, соңра Иса хайынлык этди.

### **7-нжи бап**

#### ***Иса Иерусалиме гидйәр***

<sup>1</sup>Шондан соң Иса Желиледе айланмага башлады. Яхудыларың баштуанлары Онуң кастына чыкансоңлар, Ол Яхудыяда гезмек ислемайәрди. <sup>2</sup>Яхудыларың Чатма байрамы голайлапды. <sup>3</sup>Шонуң үчин Исаның инилери Оңа: «Бу ерден чыкып, Яхудыя гит, эдйән ишлериңи шәгиртлериң гөрсүн. <sup>4</sup>Өзүни ачык танатмак ислейән адам гизлин иш эдйән дәлдир. Сен бу затлары эдйән болсаң, Өзүңи дүййә гөркез» дийдилер, <sup>5</sup>себәби Оңа хатда инилери-де ынанмаярдылар. <sup>6</sup>Иса

<sup>a</sup> 6:69 *Биз Сениң Худайың Мукаддесидигиңе* – бу жүмле кәбир голязмаларда *Биз Сениң Месихдигиңе, дири Худайың Оглудыгыңа* дийип душ гелияр.

олара: «Мениң вагтым энтек доланок, йөне сизиң үчин ислендик вагт пур-сатдыр. <sup>7</sup>Дүнийә сизи йигренип бил-мез, эмма Мени йигренейәр, себәби Мен онуң ишлериниң эрбетдигине шаятлык эдйәрин. <sup>8</sup>Сиз байрама гиндиң, Мен бу байрама гитжек дәл. Себәби Мениң вагтым энтек доланок» дийип жогап берди. <sup>9</sup>Олара шейле дийип, Ол Желиледе галды. <sup>10</sup>Эмма инилери байрама гиденлеринден соң, Иса-да гитди, йөне ач-ачан дәл-де, гизлин гитди.

<sup>11</sup>Яхудыларың баштутанлары байрамчылыкда Оны идәп: «Ол ниреде?» дийип сораярдылар. <sup>12</sup>Мәхелләниң арасында Ол хакда көп гүррүң эдилди. Кәбирлери «Ол говы адам» дийсе, башгалары «Ол халкы аздыр-яр» дийәрдилер. <sup>13</sup>Йөне яхуды ёл-башчыларындан горкуп, хич ким Ол хакда ачык гүррүң эдип билмейәрди.

<sup>14</sup>Байрамчылыгың ярысы геченде, Иса ыбадатхана барып, өвретмәге башлады. <sup>15</sup>Яхудылар хайран галып: «Бу адам хич ерде окамадык болса-да, Мукаддес Язгылары ниреден билйәркә?» дийишйәрдилер. <sup>16</sup>Иса олара шейле жогап берди: «Мениң өвредйәнлерим Өзүмиңки дәл, Мени Иберениңкидир. <sup>17</sup>Худайың ырадасыны бержай этмек ислейән адам Мениң өвредйәнлеримиң Худайдандыгына я-да Өзүмдендигине гөз етирер. <sup>18</sup>Ким өзүнден сөзлейән болса, өзүне шөхрат гөзлейәндир. Ким өзүни иберене шөхрат гөзлейән болса, хакыкаты сөзлейәндир, онуң сөзлеринде ялан ёкдур. <sup>19</sup>Муса сизе Мукаддес Кануны бермедими нәме? Йөне сизиң хич бириңиз бу Кануны бержай этмейәрсиниз.

Нәме үчин Мени өлдүржек болярсыңыз?» <sup>20</sup>Мәхелле Оңа: «Сен жынлы, ким Сени өлдүржек боляр?» дийди. <sup>21</sup>Иса олара: «Мен бир гудрат гөркез-дим, оңа хеммәңиз хайран галярсыңыз. <sup>22</sup>Өзүңиз болса, Мусаның кануныны бержай эдйәрис дийип хем, Сабат гүни чагалары сүннет эдйәрсиниз. Аслында сүннет Мусадан дәл-де, ата-бабалардан галандыр. <sup>23</sup>Шейлеликде, Мусаның кануны бозулмасын дийип хем, өзүңиз Сабат гүни сүннет эдйәңиз. Онда нәме үчин Сабат гүни бир адамы бүтинлей сагалдандыгымы үчин Мени язгарярсыңыз?» <sup>24</sup>Дашкы гөрнүше гөрә хөкүм чыкармаң, хөкүмиңиз адалатлы болсун» дийди.

### *Иса Месихмидир?*

<sup>25</sup>Бу ерде иерусалимлилериң кәбирлери: «Оларың өлдүржек болян Адамы шу дәлми?» <sup>26</sup>Ине, Ол аркайын гүррүң берип дур, Оңа гаршы хич ким хич зат диймейәр. Бизиң ёлбашчыларымыз Онуң Месихдигини, хакыкатданам, билйән болаймасынлар?! <sup>27</sup>Йөне биз бу Адамың ниредендигини билйәрис. Месих геленде болса Онуң ниредендигини хич ким билмез» дийишдилер. <sup>28</sup>Онсоң Иса ыбадатханада өвредип дурка, гаты сес билен шейле дийди: «Хава, сиз Мени хем танаярсыңыз, ниредендигими хем билйәрсиниз. Эмма Мен Өз-Өзүмден гелемок, Мени Иберен хакдыр, сиз Оны танамаярсыңыз. <sup>29</sup>Мен Оны танаярын, себәби Мен Ондан гелендирин. Мени иберен Олдур». <sup>30</sup>Шондан соң Оны тутжак болдулар, йөне хич ким Оңа эл галдырмады, себәби энтек Онуң вагты долманды. <sup>31</sup>Барыбир



мәхелләнең көпүси Оңа иман эдип: «Месих геленде, шуңуңкыдан көп гудратлы аламаг гөркезерми?» дийшип пышырдашды. <sup>32</sup>Фарисейлер халкың Иса хакындакы бу пышырдыларыны эшитдилер. Онсоң ёлбашчы руханылар билен фарисейлер Оны тутмак үчин гаравуллары ибердилер. <sup>33</sup>Иса: «Мен ене аз салым сизиң яныңызда болуп, соңра Өзүми Иберениң янына гидерин. <sup>34</sup>Сиз Мени гөзләрсиңиз, йөне тапмарсыңыз. Мениң баржак ериме сиз барып билмерсиңиз» дийди. <sup>35</sup>Онсоң яхудыларың баштутанлары бири-бирине: «Бу Адам биз тапып билмез ялы, нирә гитжеккә? Греклериң арасына даргап гиден яхудыларың янына гидип, греклере-де өвретжекмикә? <sup>36</sup>Мунуң „Мени гөзләрсиңиз, йөне тапмарсыңыз, Мениң баржак ериме сиз барып билмерсиңиз“ диййәни нәмека?» дийишдилер. <sup>37</sup>Байрамың соңкы ве иң эсасы гүни Иса өр туруп, мәхеллә: «Сув-саянлар Мениң яныма гелип, тешнелигини гандырсынлар. <sup>38</sup>Ким Маңа иман этсе, Мукаддес Язгыларда айдылышы ялы, онуң ичинден яшайыш сувуның булаклары акар» дийип гыгырды. <sup>39</sup>Ол муны Өзүне иман эденлериң алжак Мукаддес Рухы барада айдялды. Олара энтөк Мукаддес Рух инмәнди, себәби Иса энтөк шөхратландырылманды. <sup>40</sup>Мәхелләнең ичинден кәбирлери бу сөзи эшидип: «Бу хакыкатдан хем шол гелжөк пыгамбердир» дийдилер. <sup>41</sup>Башгалары: «Бу Месихдир» дийдилер, эмма кәбирлери: «Болуп билмез! Месих, хей-де, Желиледен гелерми? <sup>42</sup>Мукаддес Язгыларда: „Месих Давудың неслинден,

Давудың яшан Бейтуллахам шөхеринден гелер“ дийип язылманмы нәме?» дийдилер. <sup>43</sup>Шейлеликде, мәхелләнең арасында Иса барада агзалалык дөредди. <sup>44</sup>Олардан кәбири Оны тутмак иследи, йөне хич ким Оңа эл дегирмеди.

### **Яхудыларың баштутанлары Иса ынанмаярлар**

<sup>45</sup>Ахырсоңы ыбадатхана гаравуллары гайдып гелдилер ве ёлбашчы руханылар билен фарисейлер олардан: «Нәме үчин Оны гетирмедисиз?» дийип сорадылар. <sup>46</sup>Ыбадатхана гаравуллары: «Хич ким хич вагт бу Адамың геплейши ялы геплемәнди» дийип жогап бердилер. <sup>47</sup>Фарисейлер олар: «Сиз хем алдандыңызмы? <sup>48</sup>Ёлбашчылардан я-да фарисейлерден, хей, Оңа иман эден бармы? <sup>49</sup>Ёкдур! Эмма Төврады билмейән бу надан халк нәлет астындадыр!» дийдилер. <sup>50</sup>Шонда фарисейлериң арасындан бири, озал Исаның янына баран Никодим олар: <sup>51</sup>«Канунымыза гөрә бир адамы өнүрти диңлемән, нәме эденини билмән, оңа хөкүм чыкармак догрумыдыр?» дийди. <sup>52</sup>Олар: «Сен хем желилелими? Мукаддес Язгылар сер сал, Желиледен хич вагт пыгамбер чыкмажагыны гөрерсиң» дийдилер.

<sup>53</sup>Соңра хеммеси өйли-өйүне гайтды.

### **8-нжи бап**

#### **Зынада тутулан аял**

<sup>1</sup>Иса болса Зейтун дагына гитди. <sup>2</sup>Эртеси ирден Ол ене ыбадатхана барды, әхли халк Онуң янына гелди; Иса олара өвретмәге башлады.

<sup>3</sup>Төврат мугаллымлары билен фарисейлер зынада тутулан бир аялы алып гелдилер. Аялы хеммәниң өңүнде дуруздылар. <sup>4</sup>Онсоң олар Иса йүзленип: «Мугаллым, бу аял зынада тутулды. <sup>5</sup>Муса Төвратда булар ялылары дашлап өлдүрмеги буйрупдыр. Сен муңа нәме диерсиң?» дийип сорадылар. <sup>6</sup>Олар муны Исаны сынамак үчин сорапдылар, себәби Оны айыпламак үчин тутарык агтарярыдылар. Иса ашак отурып, бармагы билен ере бир затлар язмага башлады. <sup>7</sup>Ондан сорамагы довам этди-ренлеринде, Иса дикелип: «Сизиң араңызда кимиң гүнәси ёк болса, бу аяла дашы илки шол атсын» дийди. <sup>8</sup>Ол ене-де ашак отурып, ере бир затлар язмага дурды. <sup>9</sup>Муны эшидип, яшулулардан башлап, хеммеси еке-екеден гитмәге башлады. Диңе Иса билен Онуң өңүнде дуран аял галды. <sup>10</sup>Иса дикеленде, аялдан башга хич киме гөзи дүшмәнсоң, оңа: «Эй, начар, бейлекилер ханы? Хич ким сени хөкүм этмедими?» дийип сорады. <sup>11</sup>Аял: «Ёк, Агам» дийди. Иса: «Мен хем сени хөкүм эдемок. Бар, гидибер, мундан бейләк гүнә иш этме» дийди.

### **Хакыкы шаятлык**

<sup>12</sup>Иса ене-де халка йүзленип: «Дүн-йәниң нуры Мендириң. Мениң ызыма эерен гараңкылыкда гезмез, онда яшайыш нуры болар» дийди. <sup>13</sup>Фарисейлер Оңа: «Сен Өз-Өзүңе шаятлык эдйәрсин, Сениң шаятлыгың хакыкы дәл» дийдилер. <sup>14</sup>Иса олар: «Мен Өз-Өзүме шаятлык эдйән хем болсам, Мениң шаятлыгым хакдыр. Себәби Мен ниреден гелип, нирә барянымы

билйәрин, йөне Мениң ниреден геленими я нирә барянымы сиз билмейәрсиниз. <sup>15</sup>Сиз ынсан өлчеге билен хөкүм чықарярысыңыз, Мен хич кимиң үстүнден хөкүм чықармаярын. <sup>16</sup>Мен хөкүм чықарайсам-да, хөкүмим хакдыр, чүнки Мен еке дәл-де, Өзүми иберен Ата билендириң. <sup>17</sup>Төвратда ики адамың шаятлыгы хак дийлип язылгыдыр. <sup>18</sup>Мен Өзүм хакда шаятлык эдйәрин, Мени иберен Ата-да Мен хакда шаятлык эдйәр» дийип жогап берди. <sup>19</sup>Онсоң Исадан: «Сениң Атаң ниреде?» дийип сорадылар. Иса олар: «Сиз не Мени танаярысыңыз, не-де Мениң Атамы. Мени танаян болсадыңыз, Мениң Атамы-да танардыңыз» дийди. <sup>20</sup>Ол бу сөзлери ыбадатханада өвредйәркә садака гутусының янында айтды, йөне хич ким Оны тутжак болмады, себәби Онуң вагты энтек долманды. <sup>21</sup>Иса олар ене: «Мен гидип барярын; сиз Мени гөзләрсиниз ве гүнәзиң ичинде өлерсиниз. Сиз Мениң барян ериме барып билмерсиңиз» дийди. <sup>22</sup>Яху-дыларың баштутанлары: «Ол Өзүни өлдүржекмикә? Ол шонун үчин Мениң барян ериме барып билмерсиңиз диййәрмикә?» дийишдилер. <sup>23</sup>Иса олар: «Сиз ашакдансыңыз, Мен ёкардандырын; сиз бу дүнйәденсиниз, Мен болса, бу дүнйәден дәлдириң. <sup>24</sup>Мунун үчин Мен сизе „гүнәзиң ичинде өлерсиңиз“ дийдим, чүнки Мениң Бирибардыгыма иман этмесеңиз, гүнәзиң ичинде өлерсиңиз» дийди. <sup>25</sup>Ондан: «Сен кимиң?» дийип сорадылар. Иса олар: «Озал-башдан сизе ким дийип айдан болсам, Шолдурын. <sup>26</sup>Сизи айыплап

айтжак затларым көп. Мени Иберен хакдыр, Мен Ондан эшиденлерими дүйнә эшгәр эдйәрин» дийип жогап берди. <sup>27</sup>Олар Исаның Өз Атасы барада айдяндыгына дүшүнмедилер. <sup>28</sup>Соңра Иса олара: «Ынсан Оглуны хачда ёкары гөтерен махалыңыз, Мениң Шолдугымы билерсиңиз. Шейле хем Мениң Өзүмден хич зат этмәндигиме, дине Атамың өвреден затларыны айдандыгыма дүшүнәрсиниз. <sup>29</sup>Мени Иберен Мениң билендир, Ол Мени еке ташлап гитмеди. Себәби Мен хемише Оңа яраян затлары эдйәрин» дийди. <sup>30</sup>Булары айданда, энчеме адамлар Оңа иман этдилер.

### ***Ыбрайымың несиллери***

<sup>31</sup>Онсоң Иса Өзүне иман эден яху дылара: «Мениң сөзүми бержай этсеңиз, хакыкатдан хем, Мениң шәгиртлерим боларсыңыз; <sup>32</sup>Сиз хакыкаты билерсиңиз, хакыкат-да сизи азат эдер» дийди. <sup>33</sup>Олар Исадан «Биз Ыбрайымың неслидирис, хич вагт хич киме гул болан дәлдирис. Онсоң нәдип Сен бизе азат боларсыңыз дийип билйәрсин?» дийдилер. <sup>34</sup>Иса олара шейле жогап берди: «Мен сизе догрусыны айдярын, гүнә эдйән киши гүнәниң гулудыр. <sup>35</sup>Гул хич хачан өйүң агзасы болуп билмез, йөне Огул өйүң хемишелик агзасыдыр. <sup>36</sup>Шонун үчин хем Огул сизи азат этсе, сиз, хакыкатдан хем, азат боларсыңыз. <sup>37</sup>Сизиң Ыбрайымың несиллеридигиңизи билйәрин, йөне сиз Мениң кастыма чыкдыңыз, себәби сиз Мениң сөзүме өз калбыңыздан орун берензок. <sup>38</sup>Мен сизе Атамың янында гөрәнлерими айдярын, сиз хем өз атаңыздан гөрәнлериңизи эдйәрсиниз». <sup>39</sup>Олар Оңа: «Бизиң атамыз

Ыбрайымдыр» дийдилер. Иса олара: «Сиз Ыбрайымың перзентлери болян болсаңыз, Ыбрайымың ишлерини эдердиңиз. <sup>40</sup>Эмма сиз Мени, ягны Худайдан эшиден хакыкаты айдян Ынсаны өлдүрмекчи болярсыңыз. Ыбрайым бейле иш этмәнди. <sup>41</sup>Сиз Ыбрайымың дәл-де, өз атаңыз ишлерини эдйәрсиниз» дийди. Олар Оңа: «Биз зынадан доглан дәл, бизиң еке-тәк бир Атамыз бар, Ол Худайың Өзүдир» дийдилер. <sup>42</sup>Иса олара шейле дийди: «Эгер Атаңыз Худай болса, онда Мени сөөрдиңиз, себәби Мен Худайдан гелдим, Өз-Өзүмден гелмедим, Мени Ол иберди. <sup>43</sup>Нәме үчин Мениң айдяңларыма дүшүнмәйәрсиниз? Себәби сиз Мениң айдяңларымы диңлемеги башармаярсыңыз. <sup>44</sup>Сизиң атаңыз иблисдир, сиз онун ислегини бержай этмек ислейәрсиниз. Ол овалдан ганхорды, хич вагт хакыкатың тарапдары болманды, себәби онда хакыкат ёк. Ол ялан сөзләнде, өз-өзүнден сөзлейәр, чүнки ол яланчы, яланың атасыдыр. <sup>45</sup>Эмма Мен хакыкаты айдяндырын. Шонун үчинем сиз Маңа иман этмәйәрсиниз. <sup>46</sup>Сизиң хайсыңыз Маңа гүнә йөңкәп билерсиңиз? Эгер Мен хакыкаты айдян болсам, онда нәме үчин сиз Маңа иман этмәйәрсиниз? <sup>47</sup>Ким Худая дегишли болса, Худайың сөзлерини диңлейәндир. Сиз диңлемәйәрсиниз, себәби сиз Худая дегишли дәлсиңиз».

### ***Исаның шөхраты***

<sup>48</sup>Яхудылар Оңа: «Саңа жың уран самариялы дийип, биз догры айдыдырыс!» дийдилер. <sup>49</sup>Иса олара жогап берип: «Мени жың уранок! Мен Атамы хорматлярын, эмма сиз Мени

хорматламаарсыңыз. <sup>50</sup>Мен Өзүме шөхрат агтармаярын, Мен шөхратландырян Бири бар. Казылык Эдйэн-де Олдур. <sup>51</sup>Мен сизе догрусыны айдярын, Мениң сөзүме уйян адам асла өлүм гарасыны гөрмез» дийди. <sup>52</sup>Яхудылар Оңа: «Сени жың урандыгыны инди анык билдик. Ыбрайым-да, пыгамберлер-де өлди. Эмма Сен: „Мениң сөзүме уйян адам хич хачан өлмез“ диййәрсин. <sup>53</sup>Эйсем, Сен атамыз Ыбрайымдан хем бейикми? Ол-да, пыгамберлер-де өлди. Сен Өзүңи кимдириң өйдйәрсин?» дийдилер. <sup>54</sup>Иса олара шейле жогап берди: «Мен Өзүми шөхратландырсам, онда бу шөхрат пуч болар. Мени шөхратландырян Өз Атамдыр; сиз Оңа Худайымыз диййәрсиниз. <sup>55</sup>Йөне сиз Оны танамаарсыңыз, Мен Оны танаярын. Эгер Оны танаярын дийсем, онда Мен хем сизиң ялы яланчы боларын. Эмма Мен Оны танаярын ве Оңуң сөзүни ерине стирйәрин. <sup>56</sup>Атаңыз Ыбрайым Мениң гелжек гүнүме гарашып, шатланярды. Ол шол гүни гөрүп, жу-да бегенди». <sup>57</sup>Яхудылар Оңдан: «Хениз элли яша-да бармадык халыңа Сен Ыбрайымы гөрдүңми?» дийип сорадылар. <sup>58</sup>Иса олара: «Сизе догрусыны айдярын, Ыбрайым догулмазындан өң „Мен бардырын“» дийди. <sup>59</sup>Шонда Исаны дашламакчы болдулар, эмма Ол гизленип, ыбадатханадан чыкып гитди.

### 9-нжы бап

#### *Иса бир догабитди көри сагалдыр*

<sup>1</sup>Иса гечип барярка, бир догабитди көр адамы гөрди. <sup>2</sup>Шәгиртлери Оңдан:

«Мугаллым, бу адамың көр болуп догулмагына ким гүнәкәр? Оңуң өзи гүнәкәрни я-да эне-атасы?» дийип сорадылар. <sup>3</sup>Иса олара: «Муңа ол адамың өзи хем, эне-атасы хем гүнәкәр дәл. Бу онда Худайың ишлериниң гөркезилмеги үчин болды. <sup>4</sup>Өзүми Иберениң ишлерини Мен гүндиз этмели. Гиже етип гелйәр, шонда хич ким ишләп билмез. <sup>5</sup>Мен дүңйәдекәм, дүңйәниң нуры Мендириң» дийип жогап берди. <sup>6</sup>Оңсоң Иса ере түйкүрди-де, түйкүлигинден палчык ясап, оны көрүң гөзүне сүртди. <sup>7</sup>Соңра оңа: «Гит-де, Силоям ховзунда ювун» дийди. (Силоям «Иберилен» диймекдир.) Ол гидип ювунды ве ызына гөзлери ачылып гелди. <sup>8</sup>Гоңшулары ве оңуң овал дилегчилик эдип йөренини гөрәренлер: «Бу отурып, дилегчилик эдйән адам дәлми?» дийип сорадылар. <sup>9</sup>Кәбирлери: «Шол» дийдилер; кәбирлери: «Ёк, бу шоңа меңзеш» дийдилер. Йөне оңуң өзи: «Хава, мен шол адам» дийди. <sup>10</sup>Оңдан: «Шейле болса, онда гөзлериң нәхили ачылды?» дийип сорадылар. <sup>11</sup>Ол: «Иса диен Адам палчык ясап, гөзүме сүртди-де: „Силоям ховзуна гит-де, ювун“ дийди. Мен хем гидип ювундым велин, гөзлерим ачылайды» дийип жогап берди. <sup>12</sup>Оңдан: «Шол Адам ниреде?» дийип сорадылар. Ол: «Билемок» дийип жогап берди.

<sup>13</sup>Озал көр болан бу адамы фарисейлериң янына гетирдилер. <sup>14</sup>Исаның палчык ясап, оңуң гөзлерини ачан гүни Сабат гүнүди. <sup>15</sup>Фарисейлер-де оңуң гөзүниң нәхили ачылдыгы барада сорадылар. Ол адам: «Ол мениң гөзүме палчык сүртди, оңсоң

жовундым. Инди мен гөрийэрин» дийип жогап берди. <sup>16</sup>Фарисейлерин кәбир-лери: «Ол Адам Худайдан дәл, себәби Сабат гүнүни сакламаяр» дийдилер. Башгалары болса: «Эйсем гүнәкәр адам бейле гудратлы алааматлары гөркезип билерми?» дийдилер. Шейдип, оларың арасында агзалалык дөредди. <sup>17</sup>Олар ене-де көрден: «Гөзүңи ачан шол Адам барада нәме диййәрсин?» дийип сорадылар. Ол хем: «Ол бир пыгамбер» дийди. <sup>18</sup>Яхудыларың баштутанлары гөзлери ачылан адамың эжеси билен какасыны чагырып сораянчалар, онуң озал көр болуп, инди гөзлериңиң ачыландыгына ынанмадылар. <sup>19</sup>Олардан: «Көр догулды диййән оглуңыз шуму? Инди бу нәдип гөрийәр?» дийип сорадылар. <sup>20</sup>Онуң эжеси билен какасы олар: «Мунуң өз оглумыздыгыны, онуң көр догландыгыны билйәрис. <sup>21</sup>Йөне онуң инди нәдип гөрийәндигини я-да онуң гөзүни кимиң ачандыгыны биз билмейәрис. Ол инди бир етишен йигит, өзүңден сораң, гой, өзи айдып берсин» дийип жогап бердилер. <sup>22</sup>Онуң эжеси билен какасы яхудыларың баштутанларыңдан горкуларына шейле дийдилер. Себәби яхудылар Исаның Месихдигини ыклар эден адамы синагогадан ковмак барада дил бирикдирипдилер. <sup>23</sup>Шонуң үчин онуң эжеси билен какасы: «Ол бир етишен йигит, өзүңден сораң» дийдилер. <sup>24</sup>Шейлелик билен, фарисейлер озалкы көри икинжи гезек чагырып, она: «Худайың хақы үчин хақыкаты айт. Биз ол Адамың гүнәкәрдигини билйәрис» дийдилер. <sup>25</sup>Ол адам: «Онуң гүнәкәрдигини я-да

дәлдигини билемок. Йөне мен бир зады билйәрин: озал көрдүм, инди гөрийэрин» дийип жогап берди. <sup>26</sup>«Ол саңа нәме этди? Гөзүңи нәдип ачды?» дийип, ондан ене сорадылар. <sup>27</sup>Ол булара: «Мен яңы айтдым ахыры, йөне диңлемедиңиз. Нәме үчин ене эшитмек ислейәрсиниз? Я сизем Онуң шәгиртлери болмакчымы?» дийип жогап берди. <sup>28</sup>Оңа сөгүп: «Онуң шәгирди – сенсиң, биз Мусаның шәгирдидирис. <sup>29</sup>Биз Худайың Муса билен геплешендигини билйәрис, бу Адамың болса ниредендигини-де билмейәрис» дийдилер. <sup>30</sup>Яңкы адам олар шейле жогап берди: «Хайран галаймалы! Сиз Онуң ниредендигини-де билмейәрсиниз, Ол болса мениң гөзлерими ачды. <sup>31</sup>Худайың гүнәкәрлери диңлемейәндигини билйәрис, эмма ким Оңа сежде эдип, Онуң ырадасыны бержай этсе, Худай оны диңлейәр. <sup>32</sup>Догабитди көрүң гөзүниң ачылмагы хенизе ченли гөрлүп-эшидилен зат дәл. <sup>33</sup>Эгер Ол Худайдан болмадык болса, хич зат эдип билмезди». <sup>34</sup>Оңа: «Сен бүтинлей гүнә ичинде доглуп, инди бизе акыл сатырмың?» дийдилер. Шейлеликде, оны синагогадан ковуп чыкардылар.

### *Рухы көрлүк*

<sup>35</sup>Оны ковуп гойберенлерини эшиден Иса яңкы адамы тапып: «Сен Ынсан Оглуна<sup>a</sup> иман эдйәрмиң?» дийди. <sup>36</sup>Ол хем Оңа: «Ага, айтсана, Ол кимкә? Мен Оңа иман эдейин» дийип жогап берди. <sup>37</sup>Иса оңа: «Сен Оны гөрдүң. Ине, сениң билен геплешип дуран Шолдур» дийди. <sup>38</sup>Ол хем: «Я Реб, иман эдйәрин» дийип,

<sup>a</sup> 9:35 *Ынсан Оглуна* – кәбир голязмаларда *Худайың Оглуна*.

Она сежде этди. <sup>39</sup>Иса она: «Мен бу дүнийә гөрмейәнлер гөрсүн, гөрйәнлер көр болсун дийип, хөкүм чыкармага гелдим» дийди. <sup>40</sup>Муны диңләп дуран фарисейлериң кәбири Ондан: «Эйсем бизем көрми?» дийип сорадылар. <sup>41</sup>Иса олар: «Көр болан болсадыңыз, гүнәңиз болмазды, эмма гөрйәрис диениңиз үчин гүнәңиз өз бойнуңызда галар» дийди.

### 10-нҗы бап

#### *Говы чопан*

<sup>1</sup>Иса ене-де сөзе башлады: «Мен сизе догрусыны айдярын, гоюн агылына гапысындан гирмән, башга еринден ашып гирйән адам огрудыр хем гаракчыдыр. <sup>2</sup>Гапыдан гирйән адам болса гоюнларың чопаныдыр. <sup>3</sup>Сакчы оңа гапыны ачып берйәндир. Гоюнлар чопаның сесини эшидйәндирлер. Чопан хем гоюнларыны атма-ат чагырып, олары өрә алып чыкяндыр. <sup>4</sup>Чопан гоюнларыны агылдан алып чыкандан соң, оларың өңүнден йөрйәндир, онуң сесини танаян гоюнлар болса, онуң ызына дүшйәндирлер. <sup>5</sup>Олар кесекиниң ызына дүшйән дәлдирлер, ондан гачяндырлар, себәби кесекиниң сесини танаян дәлдирлер». <sup>6</sup>Шейдип, Иса олар бу тымсалы гүррүң берди, эмма олар мунуң маньсына дүшүнмедилер. <sup>7</sup>Иса ене-де олар шейле дийди: «Сизе догрусыны айдярын, гоюнлар үчин гапы Мендирин. <sup>8</sup>Менден өң геленлериң әхлиси огрудылар хем гаракчыдылар, гоюнлар олар гулак асмадылар. <sup>9</sup>Гапы Мендирин. Ким шу гапыдан гирсе, халас болар. Ол гирип-чыкып, өзүне отлаг тапар. <sup>10</sup>Огры диңе огуламак, өлдүрмек, ёк этмек үчин гелиәндир.

Эмма Мен олар яшайыш, болелин яшайыш бермек үчин гелдим. <sup>11</sup>Мен говы чопандырын. Говы чопан гоюнлары үчин жаныны пида эдйәндир. <sup>12</sup>Хакына тутулан адам гоюнларың хакыкы чопаны я-да эеси дәлдир. Шонуң үчин ол мөжегиң гелиәнини гөрсә, гоюнлары ташлап гачяндыр. Мөжек сүриниң үстүне чозуп, олары даргадяндыр. <sup>13</sup>Ол адам гачып гидер, себәби ол хакына тутуландыр. Ол гоюнлар хакда хич хили алада этмез. <sup>14-15</sup>Мен говы чопандырын. Эдил Атамың Мени, Мениңем Атамы танайшымы ялы, Мен гоюнларымы танаяндырын. Олар-да Мени танаяндырлар; Мен гоюнларым үчин жанымы пида эдйәрин. <sup>16</sup>Мениң бу агылдакылардан башга-да гоюнларым бар. Мен олары хем йыгнамалыдырын. Олар хем Мениң сесими эшидерлер, шонда бир сүри, бир чопан болар. <sup>17</sup>Мен жанымы гайтадан алмак үчин пида эдйәрин. Шол себәпден Атам Мени сөййәр. <sup>18</sup>Жанымы Менден хич ким алмаяр, Өзүм пида эдйәрин. Мениң жанымы пида этмәге-де, оны гайтадан алмага-да ыгтыярым бар. Мен бу буйругы Атамдан алдым». <sup>19</sup>Бу сөзлер себәпли, яхудыларың арасына ене-де агзалалык дөреди. <sup>20</sup>Оларың көпүси: «Оны жын урупдыр, Ол дәлирәпдир. Нәме үчин сиз Оны диңлейәрсиниң?» дийди. <sup>21</sup>Башгалар болса: «Булар жын уран адамың айтжак сөзлери дәл. Жын көрлериң гөзүни ачып билерми?» дийдилер.

#### *Яхудыларың баштуанлары иман этмейәрлер*

<sup>22</sup>Шол вагт гыш паслыды, Иерусалимде Нур байрамы белленилйәрди. <sup>23</sup>Иса ыбадатханада Сүлейманың



эйваны диен ерде гезмеләп йорди. <sup>24</sup>Месих Яхудыларың баштутанлары Онуң дашына үйшүп: «Сен хача-на ченли бизи аласармык эдип гой-жак? Эгер Месих болсаң, аныгыны айт» дийдилер. <sup>25</sup>Иса олар: «Мен сизе айттым, йөне сиз иман этмейәрсиниз. Атамың ады билен эден ишлерим Мениң кимдигиме шаятлык эдйәр. <sup>26</sup>Йөне сиз иман этмейәрсиниз, себәби сизе айдышым ялы, сиз Мениң гоюнларымдан дәл. <sup>27</sup>Мениң гоюнларым сесиме гулак асырлар, Мен хем олары танаярын, олар Мениң ызыма дүшйәрлер. <sup>28</sup>Мен олар бакы яшайыш берйәрин. Олар асла хеләк болмаз, хич ким олары Мениң элимден какып алмаз. <sup>29</sup>Олары Маңа берен Атам хеммеден бейикдир. Атамың элинден олары хич ким алып билмез. <sup>30</sup>Атам Икимиз бирдирис» дийип жогап берди. <sup>31</sup>Яхудыларың баштутанлары Оны дашлажак болуп, ене ерден даш алдылар. <sup>32</sup>Иса олар: «Мен Атам тарапындан сизе көп ягшылыклар этдим. Буларың хайсысы үчин Мени дашлажак болярсыңыз?» дийди. <sup>33</sup>Яхудыларың баштутанлары Оңа: «Биз Сени ягшы иш эдйәнлигиң үчин дәл-де, Худая дил етирйәнлигиң үчин, ягны ынсан халыңа Өзүңи Худай сайянлыгың үчин дашлажак болярсы» дийдилер. <sup>34</sup>Иса олар шейле дийди: «Мукаддес Кануныңызда: „Мен диййәрин: Сиз худайларсыңыз“ дийип язылан дәлми? <sup>35</sup>Мукаддес Язгылары үйтгедип болмаяндыгыны билеңзокмы нәме?! Худайың Сөзи гелен адамлар „худайлар“ дийлип атландырылан болса, <sup>36</sup>онда нәме Мени Худайың Оглы диеним

үчин күпүр гепләң хасаплаярсыңыз? Мени болса Атам Өзи үчин сайлап сечип, дүңйә иберди. <sup>37</sup>Мен Атамың ишлерини этмейән болсам, онда Маңа иман этмән. <sup>38</sup>Эгер-де Онуң ишлерини эдйән болсам, онда Маңа ынан-масаңыз-да, эдйән ишлериме ынаның. Шонда Атамың Мендедигини, Мениңем Атададыгыма анык гөз етирерсиниз». <sup>39</sup>Шонда Оны ене тутмага сынанышдылар, эмма Иса оларың эллеринден сыпып гачды. <sup>40</sup>Иса ене-де Йордан дерясының аңры тарапына, өңлер Яхяның адамлары сува чүмдүрен ерине гитди ве шол ерде галды. <sup>41</sup>Көп адамлар Онуң янына гелип: «Яхя хич хили гудратлы аламан гөркезмесе-де, онуң бу Адам хакдакы айданларының бары догры экен» дийишдилер. <sup>42</sup>Шейлеликте, ол ерде көп адамлар Иса иман этдилер.

## 11-нжи бап

### *Лазарың өлүми*

<sup>1</sup>Бейтания обасында Лазар атлы бир адам кеселләп ятырды. Онуң уялары Меръем билен Марта хем шол обада яшайрдылар. <sup>2</sup>Реб Иса хошбой ыслы яг гуюп, Онуң аягыны сачы билен сүпүрен аял шол Меръемди. Хава, кесел ятан Лазар Меръеминң доганыды. <sup>3</sup>Шейлеликте, уялар: «Агам, Сениң эзиз достуң кесел ятыр» дийип, Иса хабар ёлладылар. <sup>4</sup>Иса муны эшидип: «Бу кесел онуң өлмеги үчин дәл-де, Худайың шөхратланып, бу аркалы Худайың Оглуның шөхрат газанмагы үчиндир». <sup>5</sup>Иса Мартаны, онуң уясыны ве Лазары говы гөрийәрди. <sup>6</sup>Эмма Лазарың кесел ятандыгыны билсе-де,

Иса өңки болян еринде ене ики гүн галды. <sup>7</sup>Мундан соң Иса шәгиртлерине: «Яхудыя доланалың» дийди. <sup>8</sup>Шәгиртлери Оңа: «Эй, мугаллым, яхудыларың баштунларының Сени дашлажак боланлары яңы дәлмиди?! Сен ене-де шол ере гитжек болярсыңмы?» дийдилер. <sup>9</sup>Иса олара: «Гүндиз он ики сагатдан ыбарат дәлми? Ким гүндиз йөресе бүдремез, себәби ол бу дүйянің нуруны гөрийэндир. <sup>10</sup>Эмма гиже йөрөйән адам бүдрәр, себәби онда нур ёкдур» дийип жогап берди. <sup>11</sup>Соңра Иса олара ене-де: «Достумыз Лазар уклап ятыр. Мен шоны оярмак үчин гидйәрин» дийди. <sup>12</sup>Шәгиртлери Оңа: «Агам, уклап ятан болса сагалар» дийдилер. <sup>13</sup>Иса онуң өлендиги хакда айдялды, йөне олар адаты укы хакда айдяндыр өйтдүлер. <sup>14</sup>Шейлеликте, Иса олара аныгыны айтды: «Лазар арадан чыкды. <sup>15</sup>Иман этмегиңиз үчин, Мен сизиң хатыраңыза ол ерде болмандыгыма бегенйәрин. Инди болса, йөрүң, онуң янына гиделиң». <sup>16</sup>Шонда Экиз лакамлы Томас диен шәгирт бейлеки шәгиртлере: «Йөрүң, бизем гиделиң-де, Иса билен биле өлелиң» дийди.

<sup>17</sup>Иса Бейтания геленде, Лазарың жайлананына эййәм дөрт гүн болан экен. <sup>18</sup>Бейтания Иерусалимден бары-ёгы үч чакрым <sup>a</sup> дашлыкда ерлешйәрди. <sup>19</sup>Марта билен Меръеме гөвүнлик бермәге көп яхудылар Лазарың патасына гелипдилер. <sup>20</sup>Марта Исаның гелиянини эшидип, Оны гаршыламага чыкды. Меръем болса өйде галды. <sup>21</sup>Марта Иса: «Эй, Агам, Сен шу ерде болан болсадың, доганым өлмезди. <sup>22</sup>Хәзир хем Худайдан нәме

дилесең, Сениң дилегиңи битиржегини билйәрин» дийди. <sup>23</sup>Иса оңа: «Доганың дирелер» дийди. <sup>24</sup>Марта болса: «Мен ахыркы гүн, ягны өлүлериң дирелиш гүнүнде онун дирелжегини билйәрин» дийди. <sup>25</sup>Иса оңа: «Дирелишем, яшайышам Мендирин, Мана иман эден өлсе-де яшар. <sup>26</sup>Ким Мана иман эдип яшаян болса, ол асла өлмез. Сен шуңа ынанярысыңмы?» дийди. <sup>27</sup>Ол Иса: «Хава, Агам. Мен Сениң шу дүйягелмели Худайың Оглы Месихдигиңе ынанярын» дийди. <sup>28</sup>Марта шейле диенсоң, уясы Меръеме чагырмага гитди. Оны бир чете чекип: «Мугаллым шу ерде. Ол сени чагыряр» дийди. <sup>29</sup>Меръем муны эшиден бадына еринден туруп, Исаның янына гитди. <sup>30</sup>Иса энтек оба гирмәнди, Ол хениз хем Мартаның гаршылан ериндеди. <sup>31</sup>Өйде Меръемин янында болуп, оңа гөвүнлик берйән яхудылар онуң ховлукмач чыкып гиденини гөрдүлер. Ол агламак үчин мазара тарап баряндыр өйдүп, олар онуң ызындан гитдилер. <sup>32</sup>Меръем Исаның дуран ерине гелди. Оны гөрүп, аякларына йыкылды-да: «Агам, Сен шу ерде болан болсадың, доганым өлмезди» дийди. <sup>33</sup>Меръемин ве онуң билен биле гелен яхудыларың аглаяныны гөрөнде, Исаның калбыны чуңнур гынанч гаплап, йүреги гыйылды. <sup>34</sup>Ол: «Оны ниреде жайладыңыз?» дийип сорады. Оңа: «Эй, Агам, гел, гөр» дийдилер. <sup>35</sup>Исаның гөзлеринден боюр-боюр яш акды. <sup>36</sup>Шонда яхудылар: «Середин, Ол оны нәхили говы гөрийән экен!» дийишдилер. <sup>37</sup>Кәбирлери болса: «Көрүң гөзүни ачан Адам Лазары-да өлүмден алып галып билмезмиди?» дийишдилер.

<sup>a</sup> 11:18 *Үч чакрым* – грекче *он бәш стадиос*, бу такм. 3 километре дендир.

### **Иса Лазары дирелдйәр**

<sup>38</sup>Шол вагт Исаның йүреги гыйым-гыйым болуп, мазарын янына барды. Мазар бир говакды, онуң агзына болса даш гоюпдылар. <sup>39</sup>Иса: «Дашы айрың» дийди. Мерхумың уясы Марта Оңа: «Агам, ол эййәм порсандыр, оны жайланымыза дөрт гүн болды ахыры» дийди. <sup>40</sup>Иса оңа: «Эгер иман этсең, Худайың шөхратыны гөрерсиң диймәнмидим?» дийди. <sup>41</sup>Шейлеликде, дашы айырдылар. Иса гөзүни гөге дикип: «Эй, Ата, Мени эшидениң үчин Саңа шүкүр эдйәрин. <sup>42</sup>Сениң Мени хемише-де эшидйәндигиңи билйәрин. Эмма бу сөзлери шу ерде дуран халк үчин, Мени Сениң иберендигиңе иман этсинлер дийип айтдым» дийди. <sup>43</sup>Шу сөзлерден соң Ол гаты сес билен: «Лазар, дашары чык!» дийип гыгырды. <sup>44</sup>Эллери, аяклары кепене доланан, йүзи яглык билен саралан мерхум мазардан чыкды. Иса олара: «Онуң кепенини айрың, гой, гитсин» дийди.

**Исаны өлдүрмек барадакы дилдүвшүк**  
(*Матта 26:1-5; Марк 14:1,2; Лука 22:1,2*)

<sup>45</sup>Шейлеликде, Меръемиң янына гелен яхудыларың көпүси Исаның эден ишини гөрүп, Оңа иман этдилер. <sup>46</sup>Бирнәчеси болса барып, Исаның эден ишлерини фарисейлере гүррүң бердилер. <sup>47</sup>Онсоң ёлбашчы руханылар билен фарисейлер ёкары межлиси чагырып: «Нәме этмели? Бу Адам көп гудратлар гөркезийәр. <sup>48</sup>Муңа ёл берсек, онда хеммелер Оңа иман эдер. Римдилер хем гелип, ыбадатханамызы ве халкымызы ёк эдерлер» дийдилер. <sup>49</sup>Оларың арасында шол

йыл баш руханы болан Каяфа-да барды. Каяфа олара: «Сиз хич зады билмейәрсиниз. <sup>50</sup>Әхли халкың хеләк боланындан, бир адамың халк үчин өлмеги сизе өрән бәхбитлидир. Сиз нәме муңа дүшүнеңзокмы?» дийди. <sup>51</sup>Ол муны өз-өзүнден айтмады. Шол йылың баш руханысы болмак билен ол Исаның яхуды миллети үчин өлжегини пыгамберлик эдип айтды. <sup>52</sup>Ол дине бир шол миллет үчин дәл-де, эйсем Худайың дагынык перзентлерини бир ере топлап бирлешдирмек үчин хем өлмелиди. <sup>53</sup>Шейлеликде, шол гүнден башлап, Исаны өлдүрмек үчин дил бирикдирдилер. <sup>54</sup>Шондан соң Иса яхудыларың арасында ач-ачан гезмеди. Ол чөлүң голайындакы Эфрайым шәхерине гидип, шәгиртлери билен шол ерде галды. <sup>55</sup>Яхудыларың Песах байрамы якынлапды. Юрдун әхли күнжеклеринден гелен көп адамлар Песахдан өң тәмизлениш дессурларыны бержай этмек үчин Иерусалиме гелипдилер. <sup>56</sup>Олар Исаны гөзлейәрдилер, ыбадатханада дуркалар, бири-бирлерине: «Нәхили пикир эдйәрсиниз? Ол байрама гелерми я-да гелмез?» дийишйәрдилер. <sup>57</sup>Ёлбашчы руханылар билен фарисейлер болса Исаны эле салмак үчин, Онуң ниредедигини ким билйән болса, хабар бермеклерини буйрупдылар.

### **12-нжи бап**

**Меръем Иса нард ягыны чаляр**  
(*Матта 26:1-5; Марк 14:1,2; Лука 22:1,2*)

<sup>1</sup>Песах байрамына алты гүн галанда, Иса ене Бейтания барды. Исаның дирелден Лазары-да шол ердеди. <sup>2</sup>Ол ерде Исаның хорматына нархар берилди. Марта хызмат эдйәрди,

Лазар болса мыхманлар ве Иса билен бир сачагың башында отырды. <sup>3</sup>Он-соң Меръем бир чүйшеде гымматбаха сап-арасса нард ягыны гетирди-де, Исаның аякларына чалып, сонра сачы билен сүпүрди. Ягың якымлы ысы өйүң ичине долды. <sup>4</sup>Шол вагт Онуң шәгиртлериниң бири, Оңа хайынлык этмеги йүрегине дүвен Симуның оглы Юдас Искариот: <sup>5</sup>«Нәме үчин бу яг сатылып, онуң пулы гарыплара пайланмады? Мунуң бахасы бир йыллык иш хақына <sup>a</sup> барабар ахыры» дийди. <sup>6</sup>Ол муны гарыпларың гамыны иймек үчин дәл-де, өзүниң огрудыгы үчин айдялды. Себәби ол ортак пул торбасыны гөтерен болуп, нәме берилсе, өзи алып йөрди. <sup>7</sup>Эмма Иса олар: «Начары өз гүнүне гоюн! Ол Мени жайланжак гүнүме тайярламак үчин шейле этди. <sup>8</sup>Гарыплар хемише сизиң яныңызда болар, эмма Мен сизиң яныңызда элмыдама болмарын» дийди. <sup>9</sup>Яхудылардан бир улы мәхелле Исаның ол ердедигини эшидип, диңе бир Исаны дәл, әйсем, Онуң дирелден Лазарыны-да гөрмәге гелдилер. <sup>10</sup>Шонуң үчин әлбашчы руханылар Лазары-да өлдүрмегинң маслахатыны этдилер. <sup>11</sup>Чүнки көп яхудылар Лазар себәпли Иса иман эдипдилер.

***Иса Иерусалиме улы дабара билен гирйәр***

*(Матта 21:1-11; Марк 11:1-11; Лука 19:28-40)*

<sup>12</sup>Эртеси гүн байрамчылыга гелен улы мәхелле Исаның Иерусалиме

гелиәнини эшитди. <sup>13</sup>Адамлар палма шахаларыны алып, Оны гаршыламага чыкдылар. Олар шейле дийип гыгырышялдылар: «Худая өвгүлер болсун! Реббич адындан Гелиәне алкыш болсун! Ысрайыл Патышасына алкыш болсун!»

<sup>14-15</sup>Эдил Мукаддес Язгыларда: «Горкма, әй, Сион гызы! Ине, Патышаң тайхара мүнүп гелияр» дийип язылышы ялы, Иса бир тайхар тапып мүнди. <sup>16</sup>Шәгиртлери шол вагт бу затлара дүшүнмедилер. Эмма Иса шөхратландырыландан сонра бу сөзлериң Ол хақында языландыгы ве өзлериң муны язылышы ялы эдендиклери оларың ятларына дүшди.

<sup>17</sup>Иса Лазары мазардан чагырып дирелденде, көп мәхелле бу ваканы гөрди. Инди олар бу хакда хеммелере гүррүн берйәрдилер. <sup>18</sup>Шонуң үчин Исаның гөркезен бу гудраты барада эшиден көп адамлар Оны гаршыламага чыкдылар. <sup>19</sup>Шейлеликде, фарисейлер бири-бирине: «Гөрйәнзми, элимизден хич зат гелмейәр. Бүтин дүнийә Онуң ызына әерди!» дийиш-йәрдилер.

***Иса өлүп дирелжегини оңунден айдяр***

<sup>20</sup>Байрамчылыкда ыбадат этмәге Иерусалиме геленлериң арасында бирнәче греклер-де барды. <sup>21</sup>Олар Желиләниң Бетсайда шәхеринден болан Филипиң янына гелип: «Әй, ага, биз Исаны гөрмек ислейәрис» дийип, ондан хайыш этдилер. <sup>22</sup>Филип хем

<sup>a</sup> 12:5 *Бир йыллык иш хақына* – грекче үч йүз динар. Бир динар бир гүнлүк иш хақына барабардыр.

муны Андрыса айтды. Онсоң Андрыс билен Филип биле гидип, Иса айтдылар. <sup>23</sup>Иса олара шейле жогап берди: «Ынсан Оглуның шөхратланмалы вагты гелди. <sup>24</sup>Мен сизе догрусыны айдярын, бугдай дәнеси ере гачып өлмесе, еке дәне болуп галар, йөне өлэйсе, көп хасыл берер. <sup>25</sup>Бу дүйнәде жаныны сөййән оны йитирйәндир. Эмма бу дүйнәде ким жаныны йигренйән болса, оны бакы яшайыш үчин сакляндыр. <sup>26</sup>Ким Маңа хызмат этмек ислейән болса, ызыма эерсин. Мен ниреде болсам, Мениң хызматкәрим-де шол ерде болар. Маңа хызмат эден адамы Атам хорматлар. <sup>27</sup>Хәзир Мениң йүрегим гам-гусса батяр. Мен нәме дийин? „Эй, Ата, Мени шу пурсатдан халас эт“ дийинми? Ёк, Мен хут шу пурсат үчин гелдим ахырын. <sup>28</sup>Эй, Ата, адыны шөхратландыр!» Шонда гөкден: «Мен адымы шөхратландырдым ве ене-де шөхратландырамын» диен сес гелди. <sup>29</sup>Ол ерде дуран мэхелле муны эшидип: «Гөк гүрледи» дийди. Кәбирле-ри болса: «Онуң билен бир перишде геплешди» дийишдилер. <sup>30</sup>Иса олара: «Бу сес Мениң үчин дәл-де, сизин үчин гелди. <sup>31</sup>Инди бу дүйнә хөкүм чыкарылмалы вагт гелди. Ине, бу дүйнәнің хөкүмдары шейтан ковлуп чыкарылар. <sup>32</sup>Ерден ёкары гөтериленимде, Мен эхли ынсанлары Өзүме чекерин» дийип жогап берди. <sup>33</sup>Иса муны нәхили өлүм билен өлжегини билдирмек үчин айтды. <sup>34</sup>Мэхелле Оңа гаршы болуп: «Төвратда айдылышына гөрә, Месих эбеди галмалыдыр. Онсоң нәдип Сен: „Ынсан Оглы ёкары гөтерилмелидир“ диййәрсин?»

Ол Ынсан Оглы диййәнің ким?» дийип сорады. <sup>35</sup>Иса олара: «Нур сизин араңызда ене аз вагт болар. Нур барка, нурда гезин, шонда үстүңизи түмлүк басмаз. Чүнки түмлүкде гезйән өзүнің нирә баряныны билйән дәлдир. <sup>36</sup>Нур хениз яныңыздака, нура иман эдин, шонда нуруң перзентлери боларсыңыз» дийди. Иса булары айдансоң, оларың янындан гидип гизленди.

### **Яхудыларың ынамсызлыгы**

<sup>37</sup>Иса яхудыларың гөзлериниң алыннда шунча көп гудратлы аламант гөркезен хем болса, олар Оңа иман этмедилер. <sup>38</sup>Буларың бары Ишая пыгамбериң:

«Я Реб, бизиң хабарымыза ким ынанды?

Реббиң гүйч-гудраты киме аян болды?»

– дийип айдан шу сөзүнің бержай болмагы үчин шейле болды.

<sup>39</sup>Хакыкатдан хем, олар ынанып билмейәрдилер. Муна гөрә, Ишая олар хакда ене шейле дийипдир:

<sup>40</sup>«Худай оларың гөзлерини көр этди,

йүреклерини гататды.

Гой, гөзлери билен

гөрмесинлер,

гулаклары билен

эшитмесинлер,

аңлары билен аңламасынлар,

Маңа дөнүп, шыпа

тапмасынлар».

<sup>41</sup>Ишая Исаның шөхратыны гөрүп, бу сөзлери Ол хакда айдыпдыр. <sup>42</sup>Муна гарамаздан, межлисинг агзала-рының көпүси Оңа иман этди, эмма

фарисейлер зерарлы муны ачык ыглан этмедилер, себэби олар синагогадан ковулмакдан горкярдылар. <sup>43</sup>Себэби олар ынсанларын өвгүсини Худайың өвгүсинден говы гөрдүлөр. <sup>44</sup>Иса болса гаты сес билен шейле дийди: «Маңа иман эдйән Маңа дәл-де, Мени Иберене иман эдйәндир. <sup>45</sup>Мени гөрийән, Мени Иберени-де гөрийәндир. <sup>46</sup>Маңа иман эден хер кес гаранкылык-да галмасын дийип, Мен дүйнә нур болуп гелдим. <sup>47</sup>Сөзлерими эшидибем, олары бержай этмедигин үстүнден хөкүм чыкармарын. Себэби Мен дүйнәниң үстүнден хөкүм чыкармага дәл-де, оны халас этмәге гелдим. <sup>48</sup>Мени рет эдип, сөзлерими кабул этмейәнә ахыркы гүнде Мениң хут шу айдян сөзлерим хөкүм чыкара. <sup>49</sup>Себэби Мен Өз-Өзүмден геплемедим. Мени иберен Ата нәме айтмалыдыгымы, нәхили сөзлемелидигими Маңа Өзи буюрды. <sup>50</sup>Онуң буйругының болса бакы яшайша говшуряндыгыны билйәрин. Шонуң үчин Атам Маңа нәме буйран болса, Мен сизе дине шоны айдяндырын».

### 13-нжи бап

#### *Иса шәгиртлериниң аягыны ювар*

<sup>1</sup>Песах байрамының өң яныды. Иса бу дүйнәден айрылып, Атасының янына гитмели сагадының гелендигини билйәрди. Иса бу дүйнәде Өзүниңкилери хемише сөйди, олары ахырки гүне ченли сөйди.

<sup>2</sup>Агшамлык нахар вагтыды. Иблис эййәм Симунуң оглы Юдас Искариодың калбына Иса хайынлык этмек ниетини салыпды. <sup>3</sup>Иса Атасының әхли зады Өз ыгтыярына берендигини, Өзүниң Худайдан

гелип, Худая гитжекдигини билйәрди. <sup>4</sup>Шонуң үчин Ол нахар башындан туруп, донуны чыкарды-да, бир яглык билен билини гушады. <sup>5</sup>Онсоң бир легене сув гуйды-да, шәгиртлериниң аякларыны ювуп, гушанан яглыгы билен сүпүрмәге дурды. <sup>6</sup>Иса Симун Петрусың янына геленде, Петрус Оңа: «Эй, Агам, Сен мениң аягымы ювжак болярмың?» дийди. <sup>7</sup>Иса оңа: «Мениң эдйән ишиме энтек акылың чатмаяр, муңа соң дүшүнерсиң» дийди. <sup>8</sup>Петрус Оңа: «Ёк, мен Саңа аягымы асла ювдурмарын!» дийди. Эмма Иса оңа: «Эгер ювсам, онда Мениң билен шәриклигиң болмаз» дийип жогап берди. <sup>9</sup>Симун Петрус Оңа: «Агам, онда дине аягымы дәл, элими-де, башымы-да юв» дийди. <sup>10</sup>Иса оңа: «Ювнан адамың дине аягыны ювмакдан башга хажаты ёкдур, тутуш бедени тәмиздир. Сиз хем тәмизсиңиз, йөне хеммәңиз дәл» дийди. <sup>11</sup>Иса Өзүне ки миң хайынлык этжекдигини билйәрди. Шонуң үчин-де «Хеммәңиз тәмиз дәл» дийипди.

<sup>12</sup>Иса оларың аякларыны ювуп боланындан соң, донуны гейди-де, ене сачак башына гечип отурды ве олар шейле дийди: «Сизе нәме эдениме дүшүнейәрсинизми? <sup>13</sup>Сиз Маңа „Мугаллым“, „Ага“ дийип, догры айдярысыңыз, себэби Мен Шолдурын. <sup>14</sup>Эгер Мен сизиң Агаңыз ве Мугаллымыңыз болубам, аягыңызы юван болсам, онда сиз-де бири-бириңизиң аягыңызы ювмалысыңыз. <sup>15</sup>Мениң сизе эденими, сиз хем бири-бириңизе эдерсиңиз дийип, Мен сизе гөрелде гөркездим. <sup>16</sup>Мен сизе догрусыны айдярын, гул хожайындан бейик дәлдир, хабарчы-да өзүни иберенден бейик дәлдир.



<sup>17</sup>Эгер бу затлара дүшүнүп, олары бержай этсеңиз, багтлы боларсыңыз.

**Юдасың Иса хайынлык этжөкдиги барадакы гүррүң**

<sup>18</sup>Мен сизинг хеммәңиз хакда айт-маярын. Мен Өз сайланларымы бил-йәрин. Эмма, гой, бу Мукаддес Язгылардакы: „Хатда дузумы иен маңа хайынлык этди“ диен сөзлөр бержай болсун. <sup>19</sup>Мен сизе нәме болжагыны өңүнден айдярын. Булар амала ашан вагты сиз Мениң кимдигиме гөз ети-рерсиңиз, Маңа ынанарсыңыз. <sup>20</sup>Сизе догрусыны айдярын, Мениң иберен адамымы кабул эден Мени кабул эд-йәндир, Мени кабул эден болса, Мени Иберени кабул эдйәндир». <sup>21</sup>Бу зат-лары айдандан соң, Исаның йүреги-ни гусса гаплады. Ол: «Хакыкатдан хем, сизинг бириңиз Маңа хайынлык эдерсиңиз» дийип, ачык айтды. <sup>22</sup>Шә-гиртлери Онуң муны киме какдырып айдяныны билмән, алжыраңчылык билен бири-бирлерине середидил-лер. <sup>23</sup>Сачак башында шәгиртлерден бири Иса япланып отырды. Ол Иса-ның сөйгүли шәгирдиди. <sup>24</sup>Симун Петрус Онуң киме какдырып айдя-ныны сорамагы яңкы шәгирде үмле-ди. <sup>25</sup>Ол хем Иса япланып отуршына Ондан: «Агам, ол ким?» дийип сора-ды. <sup>26</sup>Иса: «Шу чөреги окара батырып, киме берсем, ол шолдур» дийип жо-гап берди. Онсоң Ол чөреги окара ба-тырды-да, оны Симуның оглы Юдас Искариода берди. <sup>27</sup>Чөреги алан ба-дына, Юданың ичине шейтан гирди. Иса оңа: «Нәме этжөк болсаң, тизрәк эт» дийди. <sup>28</sup>Муны Исаның оңа нәме үчин айданына отуранларың хич бири

дүшүнмеди. <sup>29</sup>Пул торба Юдасда бо-лансоң, кәбирлери Иса оңа: «Байрам үчин бизе герек затлары сатын ал» я-да «Гарыплара бираз пул пайла» диййәндир өйтдүлөр. <sup>30</sup>Юдас болса чөреги алан бадына дашары чыкып гитди. Гаранкы дүшүпди.

**Иса Петрусың инкәр этжөкдигини айдяр**

(*Матта 26:31-35; Марк 14:27-31; Лука 22:31-34*)

<sup>31</sup>Юдас чыкып гиденсоң, Иса шей-ле дийди: «Инди Ынсан Оглы шөх-ратландырылды, Худай-да Ол арка-лы шөхратландырылды. <sup>32</sup>Эгер Ху-дай Ынсан Оглы аркалы шөхратланан болса, Оны хем Өз шөхратына шәрик эдер. Хава, Оны шол пурсадың өзүн-де шөхратландырап. <sup>33</sup>Балаларым! Мен инди сизинг билен узак болма-рын. Сиз Мени агтарарсыңыз, йөне яхудылара айданымы сизе-де айдя-рын: „Мениң гитжөк ериме сиз барып билмерсиңиз“. <sup>34</sup>Сизе бир тәзе табшы-рык берйәрин: бири-бириңизи сөйүң. Мениң сизи сөйшүм ялы, сиз-де би-ри-бириңизи сөйүң. <sup>35</sup>Эгер бири-би-риңизи сөйсөңиз, хеммелер сизинг Ме-ниң шәгирдимдигиңизи билерлер».

<sup>36</sup>Симун Петрус Исадан: «Агам, Сен нирә барярысың?» дийип сора-ды. Иса оңа: «Сен Мениң билен хә-зир гидип билмерсиң, йөне соңра ба-рып билерсиң» дийип жогап берди. <sup>37</sup>Петрус Оңа: «Агам, нәме үчин мен Сениң билен хәзир гидип билмерин? Мен Сениң үчин жанымы бермөгә-де тайяр» дийди. <sup>38</sup>Иса оңа: «Сен Мениң үчин жаныңы бермөгә тайярмың?! Мен саңа догрусыны айдярын, хораз

гыгызмаздан өң, сен Мени үч гезек инкэр эдерсиң» дийип жогап берди.

#### 14-нжи бап

#### *Иса – Худая элтйән ёл*

<sup>1</sup>Иса ене сөзе башлады: «Йүрегиңиз гусса батмасын. Худая иман эдиң, Маңа иман эдиң. <sup>2</sup>Атамың өйүнде яшамага ер көпдүр. Шейле болмаса, Мен сизе: „Ер тайынламага барярын“ дьермидим? <sup>3</sup>Гидип, сизиң үчин ер тайынланымдан соңра, ене гелип, сизи Өз яныма алып гидерин. Мениң болян еримде сиз хем боларсыңыз. <sup>4</sup>Сиз Мениң барян ериме элтйән ёлы билёнсиңиз». <sup>5</sup>Томас Оңа: «Агам, биз Сениң нирэ баряныңы билмесек, ёлы ниреден билели?» дийди. <sup>6</sup>Иса оңа: «Ёл, хакыкат ве яшайыш Мендирин, Менсиз хич ким Атаның янына барып билмез. <sup>7</sup>Мени чындан танасаныңыз, Атамы-да танарсыңыз. Инди Оны танаярсыңыз, Оны гөрдүңиз» дийди. <sup>8</sup>Филип Оңа: «Агам, Атаны bize гөркез, bize шол етерлик» дийди. <sup>9</sup>Иса оңа шейле дийди: «Эй, Филип, Мен сизиң билен шейле көп вагт болсам-да, Мени танамадыңмы? Мени гөрен Атаны-да гөрендир. Сениң „Атаны bize гөркез“ диймәң нәме? <sup>10</sup>Мениң Атададыгыма, Атаның хем Мендедигине сен иман этмейэрсинми? Сизе айдяң сөзлерими Мен Өз-Өзүмден айтмаярын. Терсине, Менде яшаян Атам Мен аркалы Өз ишлерини эдйэр. <sup>11</sup>Мениң Атададыгыма, Атаның-да Мендедигине иман эдиң; хич болманда, гөркезен гудратларым үчин иман эдиң. <sup>12</sup>Сизе догрусыны айдярын, Маңа иман эден Мениң битирен ишлерими-де битирер, хатда булардан хем хас бейик ишлери

битирер. Себәби Мен Атаның янына барярын. <sup>13</sup>Атам Оглы аркалы шөратланар ялы, Мениң адым билен нәме дилесеңиз, дилегиңизи битирерин. <sup>14</sup>Хава, Мениң адым билен Менден нәме дилесеңиз, дилегиңизи бержай эдерин.

#### *Иса Мукаддес Рухы вада берйәр*

<sup>15</sup>Мени сөййән болсаныңыз, буйрукларымы бержай эдин. <sup>16</sup>Мен Атама ялбарарын, Ол сизе хемише сизиң билен болжак башга бир Хемаятчы, <sup>17</sup>ягны Хакыкат Рухуны берер. Дүңйә Оны кабул эдип билмез, себәби дүңйә Оны не гөрийэр, не-де танаяр. Йөне сиз Оны танаярсыңыз, себәби Ол сизиң араңызда яшап, ичиңизде болар. <sup>18</sup>Мен сизи етим гоймарын, ене яныңызга гайдып гелерин. <sup>19</sup>Аз салымдан соң дүңйә Мени гөрмез, эмма сиз гөрерсиңиз. Мениң яшаяндыгым үчин, сиз-де яшарсыңыз. <sup>20</sup>Шол гүн Мениң Атададыгымы, сизиң Мендедигиңизи, Мениң-де сиздедигиме гөз етирерсиңиз. <sup>21</sup>Мениң буйрукларымы бержай эдйән киши Мени сөййәндир. Мени сөййәни Атам-да сөөр. Мен хем оны сөөрин ве Өзүми оңа аян эдерин». <sup>22</sup>Шонда Искариот дөл-де, бейлеки Юдас Исадан: «Эй, Агам, нәме үчин Сен Өзүни дүңйә дөл-де, bize аян этмек ислейэрсин?» дийип сорады. <sup>23</sup>Иса оңа шейле жогап берди: «Ким Мени сөййән болса, сөзүми бержай эдер. Атам хем оны сөөр. Мен Атам билен ол адамың янына барып, онуң билен яшарыс. <sup>24</sup>Мени сөймейән Мениң сөзүми бержай эдйән дөлдир. Сизиң бу эшидйән сөзлериңиз Мениңки дөл-де, Мени иберен Атаныңкыдыр. <sup>25</sup>Мен бу затлары сизе Өзүм яныңыздакам айдярын. <sup>26</sup>Атаның

Мениң адымдан ибержек Хемаятчысы, ягны Мукаддес Рух сизе әхли зады өвредер. Мениң сизе айдан әхли сөзлерими ядыңызга салар. <sup>27</sup>Мен сизе рахатлык гоюп барярын, Өз рахатлыгымы сизе берйәрин. Мен муну дүнийәниң берши ялы бермейәрин. Йүрегиниз гусса батмасын, горкман. <sup>28</sup>Сизе „Мен гидип барярын, эмма яныңызга гайдып гелерин“ диеними эшитдиңиз ахырын. Эгер сиз Мени чындан сөййән болсаңыз, Мениң Атаның янына гидйәндигиме шатланардыңыз. Чүнки Ата Менден бейикдир. <sup>29</sup>Мен сизе бу затлар амала ашмаздан өң айтдым, амала ашан вагты ынарарсыңыз. <sup>30</sup>Маңа инди сизиң билен геплешере көп вагт галмады, себәби бу дүнийәниң хөкүмдары шейтан гелйәр. Онуң Мен бабатда хич хили ыгтыяры ёкдур. <sup>31</sup>Эмма дүнийә Мениң Атаны сөййәндигими, Атаның Өзүме нәме буйран болса, шоны бержай эдйәндигими билмелидир. Ханы, турун, бу ерден гиделиң».

## 15-нжи бап

### *Үзүм агажы ве шахалар*

<sup>1</sup>Мен хакыкы үзүм агажыдырын ве Атам багбандыр. <sup>2</sup>Ол Мениң миве бермейән хер бир шахамы кесип ташлар, миве берйәнини болса тәмиз болар ялы ве көп миве берер ялы тимарлар. <sup>3</sup>Мениң сизе айдан сөзүм аркалы сиз биреййәм тәмизсиңиз. <sup>4</sup>Менде яшаң, Мен хем сизде яшайын. Үзүм агажындан айрылан шаха өз-өзүнден миве берип билмейши ялы, Менден айрылсаңыз, сиз хем миве берип билмерсиңиз. <sup>5</sup>Мен үзүм агажыдырын, сиз шахаларсыңыз. Ким Менде, Менем онда яшасам, ол бол миве берер.

Сиз Менден үзне хич зат эдип билмерсиңиз. <sup>6</sup>Ким Менде яшамаса, кесилең шаха кимин ташланып, гулар. Гуран шахалары болса йыгнап, ода якарлар. <sup>7</sup>Менде месген тутуп, сөзлерими йүрегинизде сакласаңыз, нәме дилесеңиз, сизе берлер. <sup>8</sup>Сиз көп миве берип, Мениң шәгиртлеримдигиниз гөркезерсиңиз. Бу аркалы Атам шөхратланар. <sup>9</sup>Атамың Мени сөйши ялы, Мен-де сизи сөйдүм. Мениң сөйгимде галың. <sup>10</sup>Мен Атамың буйрукларыны бержай эдип, Онуң сөйгүсине вепалы болшум ялы, сиз хем буйрукларымы бержай этсеңиз, Мениң сөйгиме вепалы боларсыңыз. <sup>11</sup>Мен бу затлары сизе шатлыгыма шәрик болуп, шатлыгыңыздың долуп-дашмагы үчин айтдым. <sup>12</sup>Мениң буйругым шудур: Мен сизи нәхили сөөн болсам, сиз хем бири-бириңизи шонуң ялы сөйүң. <sup>13</sup>Ким жаныны достлары үчин пидә этсе, мундан бейик сөйги ёкдур. <sup>14</sup>Эгер буйрукларымы бержай этсеңиз, Мениң достларым боларсыңыз. <sup>15</sup>Мундан бейләк Мен сизе гул диймерин, себәби гул хожайынының нәме эдйәнини билйән дәлдир. Мен сизе дост диййәрин, себәби Атамдан эшиден әхли затларымы сизе айтдым. <sup>16</sup>Сиз Мени дәл-де, Мен сизи сайладым. Мен сизиң гидип, хич солма-ян миве бермегиниз үчин сайлап-сечдим. Шоңа гөрә Мениң адым билең Атадан нәме дилесеңиз, Ол сизе берер. <sup>17</sup>Мениң сизе буйругым шудур: бири-бириңизи сөйүң.

### *Дүнийә шәгиртлери йигренйәр*

<sup>18</sup>Дүнийә сизи йигренйән болса, онуң сизден өң Мени йигренендигини билиң. <sup>19</sup>Дүнийәден болан болсадыңыз, дүнийә сизи өзүниңкилер

кимин сөөрди. Эмма сиз бу дүңйә дегишли дәлсиңиз. Мен сизи бу дүңйәден сайлап алдым. Ине, шонуң үчин хем, дүңйә сизи йигренйәр. <sup>20</sup>Мениң сизе: «Хызматкәр хожайындан бейик дәлдир» диен сөзүми ядыңыз салың. Олар Мени ызарласалар, онда сизиде ызарларлар. Мениң сөзүми бержай этселер, сизиникинде бержай эдерлер. <sup>21</sup>Олар сизе бу затларың әхлисини Мениң адым үчин эдерлер, себәби олар Мени Иберени танамаярлар. <sup>22</sup>Мен гелип, олар айтмадык болсадым, олар гүнәкәр болмаздылар. Инди болса билмәндиклерини баханалап билмезлер. <sup>23</sup>Мени йигренйән Мениң Атамы-да йигренйәндир. <sup>24</sup>Эгер Мен оларың арасында башга хич кимиң башармадык гудратларыны гөркезмедик болсам, гүнәде айыплы болмаздылар. Инди болса эден гудратларымы гөрселер-де, Мени хем, Атамы хем йигрендилер. <sup>25</sup>Бу болса Мукадес Язгыларда: «Мени нәхак ере йигрендилер» дийип язылан сөзлериң бержай болмагы үчиндир. <sup>26</sup>Мениң сизе Атамдан ибержек Хемайтчым, ягны Атамдан чыкан Хакыкат Рухы геленде, Мен хакда шаятлык эдер. <sup>27</sup>Сиз хем шаятлык эдерсиңиз, себәби башдан-аяк Мениң биле биле болдуңыз.

### 16-нжы бап

<sup>1</sup>Мен сизе бу затлары имандан дәнмезлигиңиз үчин айтдым. <sup>2</sup>Сизи синогогалардан коварлар. Шейле бир дөвүр гелер, сизи өлдүрмек биле хер бир киши Худая хызмат эдйәндириң өйдер. <sup>3</sup>Олар бу ишлери Атам биле Мени танамаяндыклары үчин

эдерлер. <sup>4</sup>Булары Мен сизе хәзирден айдып гойярын. Вагты геленде, булары сизе айдандыгымы ядыңыз саларсыңыз.

### *Мукадес Рухуң хызматы*

Сизе булары илкибашда гүррүң бермедим, себәби Өзүм сизиң биле биледим. <sup>5</sup>Инди болса Мен Өзүми Иберениң янына гидйәрин. Сизиң хич бириңиз Менден: «Нирә гидйәрсин?» дийип сорамайарсыңыз. <sup>6</sup>Муңа дерек бу затлары айданым үчин сизиң йүрегиңиз гайгы-гама батды. <sup>7</sup>Эмма Мен сизе хакыкаты сөзлейәрин: Мениң гитмегим сизин үчин бәхбитдир. Мен гитмесем, Хемайтчы сизе гелмез, гитсем велин, Оны сизе иберерин. <sup>8</sup>Хемайтчы гелен вагты дүңйәниң гүнә, адалат ве хөкүм бабатда нәхакдыгыны субут эдер. <sup>9</sup>Гүнә барадакы хакыкат шундан ыбарат: адамлар Мана ынанмаярлар. <sup>10</sup>Адалат бабатда болса, Мен Атамың янына гидйәрин ве мундан бейләк сиз Мени гөрмерсиңиз. <sup>11</sup>Хөкүм бабатда айтсам, бу дүңйәниң хөкүмдары шейтан хөкүм эдилендир. <sup>12</sup>Сизе айтжак ене көп затларым бар, эмма мундан артыгы аңыңыз салмаз. <sup>13</sup>Эмма Хакыкат Рухы гелен вагты сиз тутуш хакыката алып гидер. Ол Өз-Өзүнден геплемез, нәме эшитсе, шоны гепләр ве гелжек затлары сизе аян эдер. <sup>14</sup>Ол Мени шөхратландырап, себәби Менден эшиден затларыны сизе аян эдер. <sup>15</sup>Атамың әхли затлары Мениңкидир. Шонуң үчин Менден эшиден затларыны сизе аян эдер дийдим. <sup>16</sup>«Аз вагтдан соң сиз Мени гөрмерсиңиз, эмма көп вагт гечмәнкә, ене Мени гөрерсиңиз».

### *Гайгыңыз шатлыга өврүлөр*

<sup>17</sup>Шонда Исаның кәбир шәгиртлери бири-бирине: «Онуң: „Аз вагтдан соң Мени гөрмерсиңиз, эмма көп вагт гечмәнкә, ене Мени гөрерсиңиз“, шейле хем: „Мен Атамың янына гидйәрин“ диен сөзлери нәме аңладярка?» дийишдилер. <sup>18</sup>Олар сөзүни довам эдип: «Аз вагтдан соң Мени гөрмерсиңиз дийдиги нәмеке? Онуң нәме диймекчи болянына биз-ә дүшүнмейәрис» дийдилер. <sup>19</sup>Иса Өзүне сораг бермек ислейәндиклерини билип, шейле дийди: «Аз вагтдан соң Мени гөрмерсиңиз, эмма көп вагт гечмәнкә, ене Мени гөрерсиңиз дийәним үчин бири-бириңизе сораг берйәрсинизми?» <sup>20</sup>Сизе догрусыны айдярын, сиз аглап яс тутарсыңыз, дүңйә болса шатланар. Сиз гайга батарсыңыз, йөне гайгыңыз шатлыга өврүлөр. <sup>21</sup>Аял догуржак вагты агыры чекйәндир, себәби айы-гүни доландыр. Эмма чага догланган соң, ол чаганың дүңйә иненлигиниң шатлыгы билен гайгыгуссаны унудар. <sup>22</sup>Сиз хем шейлесиңиз, хәзир гам-гусса чекйәрсиниз, эмма Мен сизи ене гөрерин, шонда гөвнүңиз галкынар, хич ким сизден шатлыгыңызы алып билмез. <sup>23</sup>Шол гүн Менден хич зат сорамарсыңыз. Сизе догрусыны айдярын, Мениң адым билен Атадан нәме дилесеңиз, Ол сизе берер. <sup>24</sup>Шу вагта ченли сиз Мениң адымдан хич зат дилемедиңиз. Диләң, аларсыңыз, шатлыгыңыз долуп-дашар. <sup>25</sup>Мен бу затлары сизе тымсаллар аркалы айтдым, йөне вагт гелер, Мен тымсаллар билен геплемән, Атам барада ач-ачан гүррүң берерин. <sup>26</sup>Шол гүн Атамдан Мениң адым билен өзүңиз диләрсиниз. Мениң сизин

үчин Атамдан дилемегимин хажаты болмаз. <sup>27</sup>Чүнки Атамың Өзи сизи сөййәр, себәби сиз Мени сөйүп, Мениң Худайдан гелендигиме ынандыңыз. <sup>28</sup>Мен Атамың янындан гайдып, дүңйә гелдим. Инди болса дүңйәни ташлап, Атамың янына барярын». <sup>29</sup>Исаның шәгиртлери Оңа: «Ине, инди Сен хич бир тымсалсыз, ачык сөзлейәрсин. <sup>30</sup>Сениң әхли затлары билйәндигиңе биз инди дүшүндик. Саңа сораг бермегиң гереги ёк. Инди биз Сениң Худайдан гелендигиңе ынанярыс» дийдилер. <sup>31</sup>Иса олара: «Инди чындан ынанярысыңызмы?» <sup>32</sup>Ине, вагт гелер, эййәм гелди хем, әхлиңиз өйли-өйүңизе даргашып гидерсиңиз. Мени еке ташлап гидерсиңиз. Эмма Мен еке дәлдин, себәби Атам Мениң билендир. <sup>33</sup>Бу затлары сизе Менде рахатлыгыңыз болсун дийип айтдым. Бу дүңйәде гайгы-гуссаңыз болар, йөне мерт болуң. Мен дүңйәни еңдим!» дийди.

### **17-нжи бап**

#### *Иса дога-дилег эдйәр*

<sup>1</sup>Бу затлары айдансоң, Иса гөзлерини гөгә дикип, шейле дийди: «Эй, Атам, пурсат гелди. Оглуңы шөхратландыр, Оглуң хем Сени шөхратландырсын. <sup>2</sup>Сен Огла әхли ынсанларын үстүнден ыгтыяр бердиң. Гой, Огул хем Сениң Оңа табшыран әхли ынсанларыңа бакы яшайыш берсин. <sup>3</sup>Бакы яшайыш болса, Сени, ягны еке-тәк хак Худайы ве Сениң иберен Иса Месиҳиңи танамакдыр. <sup>4</sup>Өзүме табшыран ишиңи бержай этмек билен Мен Сени ер йүзүнде шөхратландырдым. <sup>5</sup>Эй, Атам, дүңйә ярадылмаздан өңем Мениң Сениң хузуруңда шөхратым

барды. Инди шол шөхрат билен Мени ене-де Өз хузурында шөхратландыр.

<sup>6</sup>Дүнийәден Өзүме берен адамларына Сениң адыңы аян этдим. Олар Сениңкидир ве Сен олары Маңа бердин, олар Сениң сөзүңи бержай этдилер. <sup>7</sup>Инди олар Маңа берен әхли задының Сендендигини билйәрлер. <sup>8</sup>Чүнки Маңа айдан сөзлериңи Мен олар етирдим. Олар сөзлериңи кабул эдип, Мениң, хақыкатдан-да, Сенден гелендигими билдилер. Мени Сениң иберендигине иман этдилер. <sup>9</sup>Олар үчин Саңа ялбарярын. Дүнийә үчин дәл-де, Маңа берен адамларың үчин ялбарярын, чүнки олар Сениңкидир. <sup>10</sup>Мениң әхли задым Сениңкидир, Сениңки-де Мениңкидир, Мен олар аркалы шөхратландым. <sup>11</sup>Мен бу дүнийәде мундан артык галмарын, эмма олар энтек дүнийәдедирлер. Мен Сениң яныңа доланып барярын. Эй, Мукаддес Атам, Маңа берен адамларыңы Өз гудратлы гүйжүң билен гора. Маңа-да шол гүйжи Сен бердин. Шонда олар хем Бициң ялы бир болсунлар. <sup>12</sup>Мен оларың янындакам, Маңа берен гудратың билен олары горап сакладым. Мукаддес Язгылар бержай болсун дийип, хеләк эдилмели адамдан башга оларың хич бири йитмеди. <sup>13</sup>Инди Мен Сениң яныңа барярын. Олар Мениң шатлыгымдан долсун дийип, булары олар хениз бу дүнийәдекәм айдырын. <sup>14</sup>Мен олар Сениң сөзлериңи етирдим, дүнийә болса олары йигренди. Чүнки Мениң дүнийәден болмайшым ялы, олар-да дүнийәден дәлдирлер. <sup>15</sup>Олары дүнийәден алмагыңы дәл-де, шейтандан горамагыңы дилейәрин. <sup>16</sup>Мениң бу дүнийәден болмайшым ялы, олар-да бу дүнийәден дәлдирлер. <sup>17</sup>Сениң сөзүң

хақыкатдыр. Хақыкатың аркалы олары мукаддес эт. <sup>18</sup>Сениң Мени дүнийә иберишиң ялы, Мен хем олары дүнийә ибердим. <sup>19</sup>Олар хем Сениң хақыкатың аркалы мукаддес болары ялы, Мен Өзүми Саңа багыш этдим. <sup>20</sup>Мен диңе олар үчин дәл, әйсем оларың вагзы билен Маңа иман этжеклер үчинде дилег эдйәрин. <sup>21</sup>Оларың хеммеси бир болсун. Ата, Сениң Менде, Мениң-де Сенде болшум ялы, олар хем Бизде болсунлар. Шейлеликде, Мени Сениң иберендигине дүнийә иман этсин. <sup>22</sup>Маңа берен шөхратыңы олар бердим. Бициң бир болшумыз ялы, олар-да бир болсун. <sup>23</sup>Мен олардадырын, Сен болса Мендесиң. Мени Сениң иберендигиңи, Мени сөйшүң кимин олары-да сөййәндигиңи дүнийә билер ялы, олар бүтеви бирликде болсунлар. <sup>24</sup>Эй, Ата, Сениң Маңа берен ынсанларың-да Мениң билен бир ерде болмакларыны ислейәрин. Шейле хем, гой, олар Мениң шөхратымы ве Сениң Маңа берен шөхратыңы гөрсүнлер. Чүнки Сен Мени дүнийә ярадылмаздан өң сөййәрдиң. <sup>25</sup>Эй, адалатлы Ата, дүнийә Сени танамаяр, эмма Мен Сени танаарын. Бу адамлар хем Мени Сениң иберендигиңи билйәрлер. <sup>26</sup>Маңа болан сөйгиң оларда-да болсун, Мен хем оларда болайын дийип, Сениң адыңы олар танатдым ве танатмагы довам эдерин».

## 18-нжи бап

### *Иса тутуляр*

*(Матта 26:47-56; Марк 14:43-50; Лука 22:47-53)*

<sup>1</sup>Бу затлары айдып болансон, Иса шәгиртлери билен Кидрон дересинден гечип, ол ердеки зейтун багына



гирди. <sup>2</sup>Шәгиртлери билен Иса шол ерде йыгы-йыгыдан душшып дурярды. Шоңа гөрә, Оңа хайынлык эден Юдас хем ол ери билйәрди. <sup>3</sup>Ол Рим эсгерлериниң бир бөлүми билен бирликде ёлбашчы руханыларың ве фарисейлериң иберен гаравулларыны алып гелди. Оларың эллери чыралы, пануслы ве ок-яраглыды. <sup>4</sup>Иса Өз башына дүшжек әхли зады билйәрди. Шонун үчинем өңе чыкып, олардан: «Кими гөзлейәрсиниң?» дийип сорады. <sup>5</sup>Олар Оңа: «Насыралы Исаны» дийип жогап бердилер. Иса олар: «Шол Мендириң» дийди. Оңа хайынлык эден Юдас-да олар билен дурды. <sup>6</sup>Иса олар: «Шол Мендириң» диенде, олар ыза чекилип, ере йыкылдылар. <sup>7</sup>Иса олардан ене: «Кими гөзлейәрсиниң?» дийип сорады. Олар: «Насыралы Исаны» дийдилер. <sup>8</sup>Иса олар: «Мен сизе „Шол Мендириң“ дийдим ахырын. Мени гөзлейән болсаңыз, булары гойбериң, гитсинлер» дийди. <sup>9</sup>Иса муны «Маңа беренлеринден хич бирини йитирмедим» диен сөзлериниң бержай болмагы үчин айтды. <sup>10</sup>Шол вагт Симун Петрус гылыжыны гынындан чыкарды-да, баш руханының хызматкәрини уруп, саг гулагыны кесди. Ол хызматкәриң ады Малхусды. <sup>11</sup>Иса Петруса: «Гылыжыңы гынына сал. Атамың Маңа берен хасрат кәсесинден ичмәйинми?» дийди. <sup>12</sup>Онсоң эсгерлер, оларың харбы серкердеси ве яхуды гаравуллары Исаны тутуп, элини-аягыны даңдылар. <sup>13</sup>Оны илки Хананың янына алып бардылар. Ханан шол йыл баш руханы сайланан Каяфаның гайынатасыды. <sup>14</sup>Халк үчин бир адамың өлмеги бәхбитлидир дийип, яхудылар маслахат берен хем Каяфады.

### *Петрус Исаны инкәр эдйәр*

<sup>15</sup>Симун Петрус билен ене бир шәгирт Исаның ызына дүшүп гитдилер. Яңкы шәгирт баш руханы билен өңден таныш болансоң, ол Иса билен биле баш руханының ховлусына гирди. <sup>16</sup>Йөне Петрус дашарда, гапының агзында дурды. Онсоң баш руханы билен таныш шәгирт дашары чыкды-да, гапыны сакляяң аяла бир затлар айдып, Петрусы ичери салды. <sup>17</sup>Гапыны сакляяң аял Петруса: «Сенем бу Адамың шәгиртлеринден-ә дәлсин?» дийип сорады. Ол: «Ёк» дийип жогап берди. <sup>18</sup>Хованың совук боланы үчин хызматкәрлер ве гаравуллар отякып, чоюнып дурдулар. Петрус хем оларың янында йылнып дурды.

### *Баш руханы Исаны сораг эдйәр* (Матта 26:59-66; Марк 14:55-64; Лука 22:66-71)

<sup>19</sup>Баш руханы Исадан Онун шәгиртлери ве таглыматы барада сораярды. <sup>20</sup>Иса оңа жогап берип: «Мен дүнийә әхли зады ач-ачан айтдым. Әхли яхудыларың йыгнаняң синагогаларында ве ыбадатханада хемише өвретдим, гизлиликде хич зат айтмадым. <sup>21</sup>Нәме үчин Менден сораярсын? Нәме айданымы эшиденлерден сора. Олар Мениң нәме диеними билйәндирлер» дийди. <sup>22</sup>Бу затлары айдып болансоң, шол ерде дуран гаравулларың бири Исаның дулугына бир шапбат чалып: «Баш рухана шейле жогап берйәрсинми?» дийди. <sup>23</sup>Иса оңа: «Мен нәдогры айдан болсам, мунун нәдогрудыгыны субут эт. Эгер догры айдан болсам, онда нәме үчин Мени урярсын?» дийди. <sup>24</sup>Онсоң Ханан Исаның элини даңдырып, Оны баш руханы Каяфаның янына иберди.

**Петрус Исаны ене инкәр эдйәр**

(Матта 26:71-75; Марк 14:69-72;

Лука 22:58-62)

<sup>25</sup>Симун Петрус ол ерде ода чоунып дурды. Ондан: «Сенем Онуң шәгиртлеринден-ә дәлсиң?» дийип сорадылар. Эмма ол: «Ёк» дийип инкәр этди. <sup>26</sup>Ол ерде баш руханының хызматкәрлеринден бири Петрусың гулагыны кесен адамың гарындашыды. Ол хызматкәр: «Мен сени багда Онуң билен биле гөрмедимми нәме?» дийди. <sup>27</sup>Петрус ене инкәр этди, эдил шол вагт хораз гыгырды.

**Иса Пилатың өңүнде**

(Матта 27:1,2,11-31; Марк 15:1-20;

Лука 23:1-5,13-25)

<sup>28</sup>Онсоң яхулылар Исаны Каяфаның янындан Рим хәкиминиң жайына алып бардылар. Шол вагт даң атыпды. Песах нахарындан ийип билер ялы ве дини дөп-дессурлары бозмазлык үчин яхулылар хәкимиң жайына гирмедилер. <sup>29</sup>Шейлеликде, Пилатың өзи оларың янына гелип: «Бу Адамы нәмеде айыплайсыңыз?» дийип сорады. <sup>30</sup>Олар: «Бу Адам женаятчы болмадык болса, Оны тутуп, сениң яныңа гетирмездик» дийип жогап бердилер. <sup>31</sup>Пилат олар: «Бейле болса, Оны әкидиң-де, өз кануныңыз боюнча хөкүм чыкарыбериң» дийди. Яхулылар Пилата: «Бизиң кимдир бирини өлүме хөкүм этмәге хакымыз ёк» дийдилер. <sup>32</sup>Бу Исаның Өзүниң нәхили өлүм билен өлжекдиги барада өңден айдан сөзлериниң бержай болмагы үчинди. <sup>33</sup>Онсоң Пилат ене өз жайына гирди-де, Исаны чагырып, Ондан: «Сен яхулыларың Патышасымы?» дийип сорады. <sup>34</sup>Иса

ондан: «Муны өзүңден айдырсыңмы я-да Мен хакда саңа башгалар айтдымы?» дийип сорады. <sup>35</sup>Пилат Иса: «Әйсем мен яхудымы нәме? Сени маңа Өз халкың билен ёлбашчы руханылар тутуп гетирдилер. Сен нәме иш этдиң?» дийди. <sup>36</sup>Иса оңа: «Мениң Патышалыгым бу дүнийәден дәл. Эгер Мениң Патышалыгым бу дүнийәден болсады, онда хызматкәрлерим Мени яхудыларың элине бердирмежек болуп гөрешердилер. Эмма Мениң Патышалыгым башга ердендир» дийди. <sup>37</sup>Пилат Оңа: «Диймек, Сен Патыша-да?» дийди. Иса оңа: «Патышадыгымы өзүң айдып дурсуң. Мен хакыката шаятлык этмек үчин догулдым, шонуң үчин хем дүнийә гелдим. Хакыкатың тарапдары болан хер бир адам Маңа гулак асар» дийип жогап берди. <sup>38</sup>Пилат Ондан: «Хакыкат нәме?» дийип сорады.

Муны диенден соң, ол ене яхулыларың янына чыкып, олар: «Мен Ондан хич бир язык тапмадым. <sup>39</sup>Эмма сизиң бир адатыңыз бар, шол адат боюнча хер йыл Песах байрамында мен бир адамы туссаглыкдан бошадярдым. Инди сизиң үчин яхулыларың Патышасыны бошатмагымы ислейәрсиңизми?» дийди. <sup>40</sup>Шонда олар: «Оны дәл, бизе Бараббасы бошат!» дийип гыгырышдылар.

Бараббас болса бир гозгалаңчыды.

**19-нжы бап**

**Иса өлүме хөкүм эдилйәр**

<sup>1</sup>Соңра Пилат Исаны тутуп гамчылатды. <sup>2</sup>Эсерлер тикенден тәч өрүп, Онуң башына гейдирдилер, эгине гырмызы дон япдылар. <sup>3</sup>Янына барып: «Яшасын яхулыларың Патышасы!»

дийшип, Онуң дулугына шарпык чалдылар. <sup>4</sup>Пилат ене дашары чыкып, яхудыларга: «Ине, Оны сизиң өңүңизе гетирйэрин. Ондан хич бир айып тапмандыгымы билип гоюң» дийди. <sup>5</sup>Шол вагт башы тикенден тэчли, эгни гырмызы донлы Иса дашары чыкды. Пилат оларга: «Ине, ол Адам!» дийди. <sup>6</sup>Ёлбашчы руханылар билен баштутанлар Исаны гөрүп: «Оны хача чүйле, хача чүйле!» дийип гыгырышдылар. Пилат оларга: «Оны экидип, өзүңиз хача чүйлэн. Мен-э Ондан хич бир язык тапмадым» дийди. <sup>7</sup>Яхудыларың баштутанлары: «Би-зиң бир канунымыз бар, шол канун боюнча Ол өлмели, себэби Ол Өзүни Худайың Оглы дийип атландырыр» дийдилер. <sup>8</sup>Бу сөзлери эшидип, Пилат өрэн горкды. <sup>9</sup>Ол тээден өзүниң хакимлик жайына гирип, Исадан: «Сен нирели?» дийип сорады. Эмма Иса она жогап бермедди. <sup>10</sup>Пилат Оңа: «Сен мениң билен геплешмекден йүз өвүрйэңми? Сени бошатмага-да, хача чүйлемэге-де мениң ыгтыярымың бардыгыны биленокмы?» дийди. <sup>11</sup>Иса оңа: «Эгер сана ёкардан берилмедик болсады, Мениң үстүмден хич хили ыгтыярың болмазды. Шонуң үчин хем, Мени тутуп, сениң элиңе берениң гүнэси хас-да агырдыр» дийип жогап берди. <sup>12</sup>Шундан соң Пилат Исаны бошатмага сынанышды. Эмма яхудыларың баштутанлары гыгырышып: «Оны бошатсаң, сен императорың досты далсиң. Ким-де ким өзүни патыша сайса, ол императора гаршыдыр» дийдилер. <sup>13</sup>Пилат бу сөзлери эшидип, Исаны дашары алып чыкды ве Даш секи дийилён ерде хөкүм күрсүсинде отурды. Бу ериң арамейче ады Габбатады.

<sup>14</sup>Песак байрамына тайярлык гүндү. Гүнортана голай Пилат яхудыларга йүзленип: «Ине, сизиң Патышаңыз!» дийди. <sup>15</sup>Олар: «Гүм эт Оны! Ёк эт! Оны хача чүйле!» дийип гыгырышдылар. Пилат олардан: «Патышаңыз хача чүйлэйинми?» дийип сорады. Ёлбашчы руханылар: «Би-зиң императордан башга патышамыз ёкдур» дийип жогап бердилер. <sup>16</sup>Ахыры Пилат Исаны хача чүйлемек үчин, Оны эсгерлериң элине табшырды.

### *Иса хача чүйленйэр*

*(Матта 27:32-44; Марк 15:21-32; Лука 23:26-43)*

<sup>17</sup>Эсгерлер Исаны алып гитдилер. Иса хачыны Өзи гөтерип, Келлечанак дийилён ере гелди. Бу ериң арамейче ады Голготады. <sup>18</sup>Ол ерде Исаны ве Онуң билен биле ене ики адамы хача чүйледилер: оларың бири – Онуң саг тарапында, бейлекиси чеп тарапындады, Иса болса ортадады. <sup>19</sup>Пилат бир тагтаның йүзүне язгы яздырып, оны хачың ёкарсындан асдырды. Тагтада: «ЯХУДУЛАРЫҢ ПАТЫШАСЫ НАСЫРАЛЫ ИСА» дийлип языланды. <sup>20</sup>Исаның хача чүйленен ериниң шэхере голайдыгы үчин, язгыны көп яхудылар окадылар. Ол еврейче, грекче ве латынча язылыпды. <sup>21</sup>Яхудыларың ёлбашчы руханылары Пилатга: «Муны „Яхудыларың Патышасы“ дийип язма-да, „Өзүни Мен яхудыларың Патышасы дийип атландырды“ дийип яз» дийдилер. <sup>22</sup>Пилат оларга: «Эййэм язжагымы яздым» дийип жогап берди. <sup>23</sup>Исаны хача чүйлэн эсгерлер Онуң эгин-эшигини алдылар. Онуң гейимлерини дөрт бөлөгө бөлүп, хер эсгере бир пай бердилер. Ички көйнегини хем алдылар. Ички

көйнек тикилги дәл-де, бойдан-баша тутуш докалгыды. <sup>24</sup>Эсгерлер бири-бирине: «Гелиң, муны йыртмалың, муңа биже аталың, кимиң бижеси чыкса, шол алар» дийдилер. Бу Мукаддес Язгылардакы:

«Өзара пайлашарлар  
гейимлерими,  
эгинбашым үчин биже  
атярлар»

диен сөзлериң бержай болмагы үчин шейле болды. Эсгерлер шейле хем этдилер.

<sup>25</sup>Исаның хачының янында Онуң эжеси, дайзасы, Клопасың аялы Меръем ве мағдалалы Меръем дагы дурды. <sup>26</sup>Иса эжесини ве онуң янында дуран сөйгүли шәгирдини гөрүп, эжесине: «Эй, зенан, бу сениң оглундыр» дийди. <sup>27</sup>Оноң шәгирде гарап: «Буда сениң эжендир» дийди. Шондан соң яңкы шәгирт оны өз өйүне алды.

### **Исаның өлүми**

(*Матта 27:45-56; Марк 15:33-41;*

*Лука 23:44-49*)

<sup>28</sup>Оноң Иса әхли задың тамам болуп баряныны билип, Мукаддес Язгыларың бержай болмагы үчин, «Сувсадым» дийди. <sup>29</sup>Эсгерлер сиркеден долы күйзә бир эсгини батырып, кәкилик отуның балдагына даңдыларда, ичиржек болуп, оны Исаның агзына етирдилер. <sup>30</sup>Иса сиркеден дадып: «Хеммеси бержай болды!» дийди ве башыны эгип жан берди.

<sup>31</sup>Шол гүн Тайярлык гүнүди, эртези болса эсасы гүн – Сабат гүнүди. Шол себәпден Сабат гүни жесетлер

хачда галмаз ялы, яхудыларың баштутанлары Пилатдан хача чүйлененлериң инжиклерини дөвүп, жесетлери ашак дүшүртмеги хайыш этдилер. <sup>32</sup>Шоңуң үчин хем, эсгерлер барып, илки билен Исаның гапдалында хача чүйленен биринжи адамың, соңра икинжи адамың инжиклерини дөвдүлер. <sup>33</sup>Эмма Исаның янына геленлеринде, Онуң эййәм өлендигини гөрүп, инжиклерини дөвмедилер. <sup>34</sup>Муңа гарамаздан, эсгерлериң бири найза билен Онуң бөврүни дилди, шобада ондан ган билен сув чоғдурылды. <sup>35</sup>Муны гөрөн адам шаят болды, онуң шаятлыгы хакдыр. Ол сизиң иман этмегиңиз үчин, өзүниң догры сөзлейәндигини билйәндир. <sup>36</sup>Бу иш «Онуң екеже сүңки хем дөвүлмез» диен Мукаддес Язгыларың бержай болмагы үчин болды. <sup>37</sup>Мукаддес Язгыларың башга бир еринде болса: «Олар өзлериниң дешим-дешим эденине середерлер» дийилйәр.

### **Иса жәйланяр**

(*Матта 27:57-61; Марк 15:42-47;*

*Лука 23:50-56*)

<sup>38</sup>Оноң Исаның шәгирди болан, йөне яхудылардан горкуп, муны яшырып йөрен ариматиялы Юсуп Онуң жеседини хачдан дүшүрип алмага Пилатдан ругсат сорады. Пилат оңа ругсат берди. Ол барып, Исаның жеседини хачдан дүшүрип алды. <sup>39</sup>Озал гижәниң ичинде Исаның янына баран Никодим хем Юсуп билен биледи. Никодим жеми аграмы ики пут <sup>a</sup> болан гарышык мүр билен алоэ алып

<sup>a</sup> 19:39 *Ики пут* – грекче *йүз лытра*. Бу такм. 30 кг дендир.

гелди. <sup>40</sup>Ол икиси Исаның жеседини гетирип, яхудыларың жайлама ада-ты боюнча Оны якымлы ыслы яг се-пилен кепене доладылар. <sup>41</sup>Исаның хача чүйленен еринде бир баг бар-ды. Ол багда хениз хич ким жайлан-мадык бир тэзе мазар барды. <sup>42</sup>Шол гүн яхудыларың Сабат гүнүне тай-ярлык гүнүди. Шонуң үчин мазар го-лай болансоң, Исаның жеседини шол мазарда гойдулар.

## 20-нжи бап

### *Иса дирелйәр*

(*Матта 28:1-8; Марк 16:1-8; Лука 24:1-12*)

<sup>1</sup>Хепдәниң биринжи гүни <sup>a</sup>, энтек алагараңкыка, мағдалалы Меръем ирден мазара барды. Гөрсе, мазарың агзындан даш айрылыпдыр. <sup>2</sup>Шон-да ол Симун Петрус билен Исаның сөйгүли шәгирдиниң янына ылгап барып, олар: «Агамызы мазардан чыкарып әкидипдирлер. Оны ни-реде гояндыкларыны билмейәрис» дийди. <sup>3</sup>Петрус билен бейлеки шә-гирт дессине мазара тарап ёла дүш-дүлер. <sup>4</sup>Оларың икиси-де ылгайрды, йөне бейлеки шәгирт Петрусдан чалт ылгап, мазара ондан өң барды. <sup>5</sup>Ол эглип середенде, мазарың ичинде кепениң ятандыгыны гәрди, йөне ичерик гирмеди. <sup>6-7</sup>Шол вагт онуң ызындан Симун Петрус хем гелди. Ол мазара гирип, ерде ятан кепени ве Исаның башына оралан яглыгы гәрди. Эмма яглык кепен билен бир ерде болман, айры бир ерде чөзүл-ги ятырды. <sup>8</sup>Соңра ол ере биринжи болуп баран шәгирт хем мазарың

ичине гирди. Муны гөрүп, ол Иса-ның дирелендигине ынанды. <sup>9</sup>Шол пурсада ченли олар Мукаддес Яз-гыларда Исаның дирелжекдиги ба-рада айдылан сөзлере хенизем дү-шүнмәндилер.

### *Иса мағдалалы Меръеме гөрүңйәр*

(*Матта 28:9,10; Марк 16:9-11*)

<sup>10</sup>Бу вакалардан соң шәгиртлер ене өйли-өйүне гайтдылар. <sup>11</sup>Меръем бол-са мазарың агзында дуруп аглая-рды. Ол гөзяс эдип дурка, мазарың ичине эглип середенде, <sup>12</sup>ак эшик-ли ики саны перишдә гөзи дүшди. Оларың бири Исаның жесединиң ятан ериниң башужунда, бейлеки-си-де аягужунда отырды. <sup>13</sup>Олар он-дан: «Әй, зенан, нәме үчин аглая-рысың?» дийип сорадылар. Меръем олар: «Агамы мазардан чыкарып алып гидипдирлер. Оны ниреде го-яндыкларыны билмейәрин» дийди. <sup>14</sup>Шейле дийип, аркасына өврүленде, ол ерде Исаның дурандыгыны гәр-ди, йөне Оны танамды. <sup>15</sup>Иса оңа: «Әй, зенан, нәме үчин аглаярысың? Кими гөзлейәрсин?» дийди. Меръ-ем Оңа багбандыр өйдүп: «Әй, ага, Оны мазардан сен әкиден болсаң, ниреде гояныңы маңа айт, мен Оны алып гидейин» дийди. <sup>16</sup>Иса оңа: «Меръем!» дийди. Ол хем Оңа та-рап гаңрылып середип: «Раббуни!» дийди. (Бу арамейче «Мугаллымым» диймекдир.) <sup>17</sup>Иса оңа: «Маңа го-лайлашма, себәби Мен энтек Ата-мың янына чыкамоқ. Сен доганла-рымың янына гидип, олар Мениң гөгә, Атамың – Худайымың янына

<sup>a</sup> 20:1 *Хепдәниң биринжи гүни* – бу еврейлериң сененамасы боюнча екшенбе гүнүдир.

барянымы айт. Ол сизиң-де Атаңыздыр ве Худайыңыздыр» дийди. <sup>18</sup>Магдалалы Меръем шәгиртлеринянына гитди. Олара: «Ребби гөрдүм!» дийип, Реббиң өзүне айданларыны шәгиртлере хабар берди.

**Иса шәгиртлерине гөрүңйәр**  
(*Матта 28:16-20; Марк 16:14-18; Лука 24:36-49*)

<sup>19</sup>Хепдәниң шол илкинжи гүни агшамара Исаның шәгиртлери үйшүп, яхудылардан горкуларына гапылары гуллап отырдылар. Бирденкә Иса оларың арасында пейда болуп: «Сизе рахатлык болсун!» дийди. <sup>20</sup>Муны айдып, олара Өз эллерини, бөврүни гөркезди. Шәгиртлери Ребби гөрүп шатландылар. <sup>21</sup>Иса олара ене-де: «Сизе рахатлык болсун! Атамың Мени ибериши ялы, Мен хем сизи иберйәрин» дийди. <sup>22</sup>Шейле дийип, оларың үстүне үфләп гойберди-де: «Мукаддес Рухы кабул эдиң. <sup>23</sup>Сиз кимиң гүнәсини багышласаңыз, шол багышланар, кимиң гүнәсини багышламасаңыз, шол багышланмаз» дийди.

**Иса Томаса гөрүңйәр**

<sup>24</sup>Иса гелен махалы Онкилерин бири, Экиз лакамлы Томас диен шәгирт оларың янында дәлди. <sup>25</sup>Бейлеки шәгиртлер оңа: «Реб Исаны гөрдүк!» дийдилер. Эмма Томас олара: «Мен Онуң эллеринде чүйлериң ызыны гөрүп, шол ызлара бармакларымы дегирмесем, бөврүни элләп гөрмесем, асла ынанмарын» дийди.

<sup>26</sup>Секиз гүнден соң, шәгиртлер ене өйде үйшүп отырдылар. Бу

гезек Томас хем оларың арасындады. Гапылар гуллап болса-да, Иса өе гирип, оларың арасында дурды. Ол: «Сизе рахатлык болсун!» дийди. <sup>27</sup>Оңсоң Иса Томасың янына барып, оңа: «Бармагыңы бу ере дегир, эллериме серет! Элиңи узат-да, бөврүме дегир. Шүбхеленмәңи бес эт, иманлы бол» дийди. <sup>28</sup>Томас Оңа: «Сен мениң Реббимсиң! Мениң Худайымсың!» дийди. <sup>29</sup>Иса оңа: «Сен Мени гөрениң үчин иман этдиң. Гөрмән иман эденлер нәхили багтлы!» дийди. <sup>30</sup>Иса шәгиртлериниң янында бу китаптада язылмадык башга-да көп гудратлы алапатлар гөркезди. <sup>31</sup>Йөне булар сизиң Исаның Худайың Оглы Месихдигине иман этмегиңиз үчин ве иман эдиң, Онуң ады билен яшайша говушмагыңыз үчин язылды.

## 21-нжи бап

**Иса көлүң кенарында**

<sup>1</sup>Бу вакалардан соң, Иса Тиберия көлүниң <sup>a</sup> кенарында ене шәгиртлерине гөрүнди. Бу шейле болды: <sup>2</sup>Симун Петрус, Экиз лакамлы Томас, Желиләниң Кана сәхеринден болан Натанаел, Зебедейиң огуллари ве Исаның шәгиртлеринден ене икиси бир ере үйшүпдилер. <sup>3</sup>Симун Петрус олара: «Мен балык тутмага гидйәрин» дийди. Олар-да: «Биз хем сениң билен гитжек» дийдилер-де, гайыга мүнүп гитдилер, йөне шол гиже хич зат тутуп билмедилер. <sup>4</sup>Гүн доганда, Иса кенарда дурды, йөне шәгиртлери Онуң Исадыгыны билмедилер. <sup>5</sup>Иса олардан: «Эй, достлар, иймәге задыңыз бармы?» дийип

<sup>a</sup> 21:1 *Тиберия көли* – бу Желиле көлүниң бейлеки ады.



сорады. Олар: «Ёк» дийип жогап бердилер. <sup>6</sup>Иса олар: «Торуңызы гайыгың саг тарапына ташлаң, тутарсыңыз» дийди. Олар торы саг тарапа ташладылар велин, шейле бир көп балык тутдулар, хатда балыгың көп лүгинден яна торы чекип чыкарыбам билмедилер. <sup>7</sup>Шонда Исаның сөйгүли шәгирди Петрус а йүзленип: «Бу Реб Исадыр!» дийди. Симун Петрус Онуң Ребдигини эшиден бадына эгиндәки көйнегиниң этегини гушагына гысыдырып, өзүни көле оклады. <sup>8</sup>Бейлеки шәгиртлер болса балыкдан долы торы чекип, гайык билен йүзүп гелдилер. Олар кенардан узак дэлдилер, онуң ики йүз әдим чемеси голайындадылар. <sup>9</sup>Олар гуры ере чыканларында, чөрек ве көзүң үстүнде бишип дуран балык гөрдүлер. <sup>10</sup>Иса олар: «Инди тутан балыкларыңыздан гетириң» дийди. <sup>11</sup>Симун Петрус гайыга мүнүп, ичинде йүз элли үч саны уллакан балыкдан долы торы кенара чыкарды. Балык шейле көп болса-да, тор йыртылманды. <sup>12</sup>Иса олар: «Ханы, гелиң, эртирлик эдиниң» дийди. Ондан: «Сен ким?» дийип сорамага шәгиртлериң хич бири милт эдип билмеди. Олар Онуң Ребдигини билйәрдилер. <sup>13</sup>Иса оларың янына гелди-де, чөреги алып, олар берди, балыгы хем шейле этди. <sup>14</sup>Бу Исаның диреленден соң, шәгиртлерине үчүнжи гезек гөрнүшиди.

### *Исаның Петрус билен сөхбеди*

<sup>15</sup>Олар нахар эдинип боланларыңдан соң, Иса Симун Петрусдан: «Эй, Ёханнаның оглы Симун, сен Мени булардан артык сөййәрсиңми?» дийип сорады. Симун Оңа: «Хава,

я Реб, Сени сөййәндигими Өзүң билйәнсиң» дийди. Иса оңа: «Гузуларымы отлат» дийди. <sup>16</sup>Иса икинжи гезек ондан ене: «Эй, Ёханнаның оглы Симун, сен, хақыкатдан хем, Мени сөййәрсиңми?» дийип сорады. Ол хем Иса: «Хава, я Реб, Сени сөййәндигими Өзүң билйәнсиң» дийип жогап берди. Иса оңа: «Гоянларымы бак» дийди. <sup>17</sup>Иса енеде ондан: «Эй, Ёханнаның оглы Симун, Мени сөййәрсиңми?» дийип, үчүнжи гезек сорады. Исаның «Мени сөййәрсиңми?» дийип үчүнжи гезек сораны үчин, Петрус гусса батды. Ол Иса: «Я Реб, Сен әхли зады билйәнсиң, Сени сөййәнимиде билйәнсиң» дийди. Иса оңа: «Гоянларымы отлат. <sup>18</sup>Мен саңа догрусыны айдырын, яшқаң өзүң билиңи гушап, ислән ериңе гидйәрдиң. Гарраныңда велин, эллериңи уздып дурарсың, сени башга бири гушандырып, ислемейән ериңе алып гидер» дийди. <sup>19</sup>Иса булары Петрусың нәхили өлүм билен өлүп, Худайы шөхратландыржақдыгыны билдирмек үчин айтды. Муны айдандан соңра оңа: «Мениң ызыма дүш» дийди.

<sup>20</sup>Петрус ызына середенде, Исаның сөйгүли шәгирдиниң хем өз ызларына дүшүп гелиәннине гәрди. Бу шәгирт агшамлык нахары вагтында Иса япланып, Ондан: «Агам, Саңа хайынлык этжек адам ким?» дийип соран шәгиртди. <sup>21</sup>Петрус оны гөрүп, Исадан: «Я Реб, онуң ыкбалы нәхили болар?» дийип сорады. <sup>22</sup>Иса оңа: «Өзүм доланып гелиәнчәм, онуң дистри галмагыны ислейән болсам, саңа нәме? Сен Мениң ызыма дүш» дийип жогап берди. <sup>23</sup>Шу себәпден иманлы

доганларың арасында бу шәгирт өлмез диен гүррүң яйрады. Эмма Иса онуң өлмежекдиги барада айтманды, Ол Петруса дине: «Өзүм долаһнып гелйәнчәм, онуң дири галмагыны ислейән болсам, саңа нәме?» дийипди.

<sup>24</sup>Бу затлара шаят болуп, шулары язан шол шәгиртдир. Биз онуң шаятлыгының хакыкатдыгыны билйәрис.

<sup>25</sup>Иса башга-да көп ишлер этди. Булар бирин-бирин язылан болса, онда ол китаплар, мениң пикиримче, тууш әлеме-де сыгмазды.<sup>a</sup>



---

<sup>a</sup> 21:25 Кәбир голязмаларда *Омын* диен сөз хем бар.